

Barn- och utbildningsnämndens kvalitetsrapport 2022

Innehåll

Inledning.....	3
Kvalitetsarbetets kvalitet	4
1. Förskolan	5
1.1 NORMER OCH VÄRDEN	5
1.2 OMSORG, UTVECKLING OCH LÄRANDE.....	6
1.3 BARNNS DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE.....	8
1.4 FÖRSKOLA OCH HEM.....	9
1.5 ÖVERGÅNG OCH SAMVERKAN	11
1.6 Förutsättningar, likvärdighet och kvalitetsarbete	11
1.6.1 Personal och kompetens	12
1.6.2 Inskrivningsgrad i förskolan.....	13
1.6.3 Ett gemensamt utvecklingsarbete.....	14
1.7 Åtgärder	14
2. Grundskolan.....	15
2.1 Kunskaper och lärande.....	15
2.1.1 Kunskapsresultat åk. 9.....	15
2.1.2 Skillnad mellan pojkars och flickors kunskapsresultat	16
2.1.3 Hur går det för flickor och pojkar i Höör när de lämnat grundskolan?	16
2.1.4 Kunskapsresultat i årskurs 6	17
2.1.5 Kunskapsresultat åk 3	17
2.1.6 Förskoleklass, Läsa-skriva-räkna-garantin	18
2.1.7 Faktorer som påverkar elevers studieresultat	19
2.1.8 Insatser för att öka måluppfyllelsen.....	21
2.2 Normer och värden	28
2.3 Skola och hem	30
2.4 Elevers ansvar och inflytande	32
Åtgärder för huvudmannen	33
2.5 Betyg och bedömning.....	33
Åtgärder för huvudmannen	35
3. Grundsärskolan	35
Nya rutiner för utredning inför mottagande	36
Åtgärder för huvudmannen	37
4. Fritidshemmen	37

Sammanfattning av åtgärder	38
Tabellbilaga och länkar	40
Diagram 4.	41

Inledning

Av skollagen 4 kap. 3, 4, 5 §§ framgår att skolhuvudmannen kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen följs. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Föreliggande kvalitetsrapport redovisar de förbättringsinsatser som huvudmannen behöver genomföra utifrån en analys av de resultat som identifierats under år 2022. Huvudmannen utgörs av barn- och utbildningsnämnden samt sektorsledningen. Kvalitetsrapporten utgår ifrån de övergripande mål och riktlinjer som anges i läroplanen för förskolan och för grundskolan, grundsärskolan, förskoleklass och fritidshemmet. De prioriterade områdena som nämnden fastslagit betonas särskilt.

- Trygg miljö för lärande,
- Ökad närvaro samt

- Tillgängliga lärmiljöer

Eftersom enheternas kvalitetsrapporter behandlar utvecklingsområden för läsåret 2021/2022 avser vissa analyser sådant som ägt rum eller följts upp höstterminen 2021. Rapporten baseras på enheternas kvalitetsrapporter, kvalitetsdialoger, barn- och utbildningsnämndens möten, ledningsgruppsmöten, inkommande synpunkter från vårdnadshavare och elever. Även externa granskningar och utvecklingsavdelningens reflektioner och erfarenheter har bildat underlag.

De åtgärder som anges är sådana som huvudmannen bedömer är lämpliga för att genomföra förbättringar på en övergripande nivå. Enskilda enheters utvecklingsarbete sker företrädesvis på enhetsnivå. I föreliggande rapport redovisas också utvecklingsinsatser som behövs för själva kvalitetsarbetet.

Rekryteringsfrågor, lokaler, ekonomisk uppföljning och arbetsmiljöarbetet redovisas i personalbokslut som sammanställs av personalkontoret, samt i ekonomiska bokslut och i lokalförsörjningsplaner.

Kvalitetsarbetets kvalitet

Under 2022 har lärares och övrig personals involvering i kvalitetsarbetet bibehållits. Sektorsledningen bedömning är att det beror på att det givits tydligare processbeskrivningar för hur kvalitetsarbetet kan bedrivas, samt att insatsen Samverkan för bästa skola¹ har lett till en förbättring avseende detta. De kvalitetsdialoger som anordnas där politiker, skolledning, sektorsledning och representanter för personalen deltar har bidragit till att stärka kvalitetskedjan på alla nivåer och skapar förutsättningar för dialog om skolutveckling. Under år 2022 har skolledarna och sektorsledningen uppmärksammat att den politiska representationen på kvalitetsdialogerna varit begränsad till en handfull politiker. Därför behöver sektorsledningen undersöka om kvalitetsdialogerna behöver utvecklas i form och innehåll för att vara relevanta och angelägna för den politiska nivån i styrkedjan. Kvalitetsrapporten har använts av Barn- och utbildningsnämnden i det politiska arbetet under mandatperioden 2018-2022. Att kvalitetsarbetet blir ett underlag för styrningen är ett av syftena med kvalitetsrapporten. Det kvarstår utvecklingsbehov när det gäller kvalitetsarbetet, särskilt avseende elevers delaktighet. Vårdnadshavarnas möjligheter att konstruktivt bidra behöver utvecklas. De forum som skolorna bjuder in till för att samtala om skolans utveckling har låg attraktivitet. Istället tenderar synpunkter inkomma via klagomålsrutinerna, något som inte skapar samma yta för samarbete och framtidsyftning.

Under år 2022 följdes inte arbetet upp under rubrikerna Skola och omvärld för grundskolans verksamhet. Detta för att minska belastningen på skolledarnas arbetssituation som påfrestats av coronapandemin under inledningen av 2022. Därför behandlas inte heller området i föreliggande rapport.

¹ Samverkan för bästa skola är en utvecklingsinsats som initierats av Skolverket. Höors kommun inledde samarbetet med Skolverket år 2019. Insatsen syftar till att öka måluppfyllelsen i skolan.

1. Förskolan

1.1 NORMER OCH VÄRDEN

Ur Läroplanen: Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att efterhand omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.

Av förskolornas kvalitetsrapporter framgår att ett förhållningsätt hos personalen som ifrågasätter invanda mönster är en viktig utgångspunkt för att förankra läroplanens avsnitt om normer och värden i verksamheterna. Av kvalitetsrapporterna framgår att pedagogerna har omsatt det normkritiska tankarna i lärmiljön och i hur man erbjuder aktiviteter. Analyser har gjorts av hur utemiljön attraherar pojkar och flickor och insatser har gjorts för att vidga barns föreställningar om vad man kan delta i för aktiviteter på förskolan. Nytt för i år är att verksamheten betonar att lärmiljöerna ska utvecklas med fördjupning och ökad kunskap om så kallad social lärmiljö och relationell pedagogik. Detta för att betona hur barn och personal i samspel kan utveckla barns sociala färdigheter.

Förskolans yngsta barn är födda rakt in i coronapandemin och det har påverkat deras tid på förskolan. Särskilt inskolningarna tar längre tid och barn är ovana vid samspel med andra barn och vuxna, vilket sannolikt beror på att de levt sina första år i en mer isolerad kontext. Eftersom det nu finns goda möjligheter att samspela med andra barn och vuxna, såväl på förskolan som privat, kommer konsekvenserna av den isoleringen att mildras efter en tid, och de barn som haft ett mer begränsat socialt utbyte ges ju nu möjlighet att få det. Men en medvetenhet hos personal finns och behövs för att möta de barnens erfarenheter och behov.

Flerspråkighet och mångfald identifieras i förskolormådenas kvalitetsrapporter som utvecklingsområden. Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts inom området, men mångfaldsbegreppet behöver fortsätta vidgas till att handla om annat än språk och etnicitet. För att utveckla detta område nämner rektorerna att en tydligare aktivitet hos personalen i barnens lekar behövs samt att drama och skönlitteratur kan vara en väg till att visa olika bilder av mångfald och därmed öka förståelsen för företeelsen.

I förskolan är anmälningar om kränkande behandling mycket få, till skillnad från föregående år handlar färre antal av ärendena om att personal uppges ha kränkt barnen. För att förebygga situationer som upplevs kränkande uppmuntras en öppen dialog mellan medarbetarna där risken för att det kan uppstå sådana situationer hanteras. Specialpedagogernas roll är viktiga i det förebyggande arbetet, då barn med utåtagerande beteende som bryter mot samspelet kan vara barn som behöver stöd i sin utveckling. Specialpedagogerna kan handleda personalen i att öka förståelsen för hur vissa beteenden kan bemötas.

Det har inkommit fler kränkningar än under år 2021 gällande förskolan, men ökningen består i att personalen anmält bitningar som kränkningar och de sker oftast av så unga barn att det inte går att beteckna som kränkande behandlingar. Bithändelser hanteras i verksamheten i omsorgsuppdraget, men det är en del av barns naturliga utveckling i vissa faser och kan inte betraktas som medvetna handlingar i syfte att kränka.

I förskolan kan inte personalen förmedla och förankra grundläggande värden genom att enbart samtala med barnen. Det är därför förskolan behöver inkorporera värdegrundsarbetet bland annat i estetiska uttrycksformer och i leken, genom att alla barn får komma till tals och genom att undervisningens utformning kontinuerligt ger utrymme för de perspektiven, inte att det utgör enstaka teman eller avsnitt i lärandet.

Sammanfattningsvis framgår att utvecklingsområdena inom normer och värden framförallt rör normkritik och att vidga mångfaldsbegreppet, att fortsätta utforska de effekter maktförhållandet

mellan barn och vuxna ger samt att det reflekterande förebyggande arbetet kring bemötande fortgår.

1.2 OMSORG, UTVECKLING OCH LÄRANDE

Ur Läroplanen: *Utbildningen i förskolan ska bidra till att barnet utvecklar en förståelse för sig själv och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska vara grunden för utbildningen. Den ska präglas av att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Utbildningen i förskolan ska ta sin utgångspunkt i läroplanen samt barnens behov, erfarenheter och det de visar intresse för. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas tillvara för att skapa mångfald i lärandet*

Av förskolornas kvalitetsarbete framgår att utvecklingsarbetet förflyttats från ett problematiserande av undervisning som fenomen i förskolan till att mera handla om att utveckla kvaliteten av undervisningen, att hitta fler arenor för undervisningen och att utveckla en flexibilitet i lärmiljöerna. Båda förskoleområdena utforskar tillsammans med barnen områden som kan rymma lärande inom olika fält. Områden är framtagna utifrån vad verksamheten identifierat vad verksamheten behöver erbjuda utifrån barnens behov. Ett av de övergripande områdena är kommunikation. Inom ramen för utforskandet av det begreppet ryms estetiska uttrycksformer, läsning och barns berättande. Reflektionerna med barnen vävs in tydligare i projektet. Det är fortfarande ett utvecklingsområde i förskolans verksamhet att omsorg och lärande sker integrerat, men kreativiteten och förmågan att se möjligheter till lärande i omsorgssituationer har stärkts.

Förskolans verksamhet är beroende av att personalen kontinuerligt diskuterar sitt uppdrag och hur undervisningsbegreppet i läroplanen kan omsättas i praktiken. Av förskolans kvalitetsrapporter framgår att det krävs ett upprätthållande av den barnsyn som anges i läroplanen och att det behöver ske genom kollegial samverkan. Undervisning och projekterande arbetssätt utomhus är exempelvis något som återkommande varit svårt att få till på ett systematiskt sätt. Med dedikerad personal med uttalat uppdrag att ansvara för uppföljning och utvärdering av projekterande arbetssätt i utemiljön har FO1 tagit tydliga steg framåt.

Under året har det kunnat genomföras reflektion och planering i form av fysiska möten, något som inte var möjligt under pandemiåret 2021 och äventyrade kvaliteten. Förskolans rektorer märker att personalen behöver diskutera och planera sitt uppdrag med en utmanande diskussionspart. I förskolan utgörs de funktionerna av specialpedagoger och pedagogistor. I kombination med vetenskapligt stöd från bland annat Malmö universitet som FO 2 samarbetar med och genom gemensam läsning av vetenskaplig litteratur utvecklas verksamhetens kvalitet. Studiebesöket vid Reggio Emilia har bidragit till att pedagogerna fördjupat sin kunskap kring hur olika fysiska material är betydelsefulla för lärandeprocesser för barnen, inte minst ur ett perspektiv där man utforskar begreppet kommunikation. Ledarperspektivet har varit värdefullt för visionsarbetet och för planering inför nybyggnationen av förskolan i Maglehill och det har gett effekter på lärmiljöerna på Sätöfta förskola. Reggio Emilia betonar att verksamheten i förskolan ska vara till för barnen och ge ett mervärde, inte primärt utgöra omsorg och tillsyn under den tid föräldrarna arbetar.

Personalens förmåga att organisera barngrupperna efter behov är viktig för att kunna skapa lärsituationer där alla barns lärande blir synligt och där personalen kan ge stöd åt de barn som särskilt behöver uppmärksammas. Pedagogerna är nu mer benägna att vara flexibla i att skapa mindre grupper och samarbeta över avdelningsgränserna. Under pandemin var det nödvändigt för att över huvud taget kunna bedriva verksamhet då situationer med alarmerande personalbrist uppstod och sannolikt har den erfarenheten bidragit till en positiv förändring även efter pandemin.

Användandet av digitala verktyg och utvecklandet av digitala kompetenser hos barnen är en aktuell fråga. Utvecklingsbehoven handlar om hur digitalitet kan få en integrerad roll i lärmiljön och inte bli en separat "station". De digitala verktyg som finns att tillgå kan komplettera och ge nya dimensioner, men inte ersätta mänsklig interaktion, bland annat nämns att förskolan behöver vara vaksam så att inte det digitala barnboksutbudet som finns att tillgå tar plats från läsning

tillsammans med pedagog och barnens egna berättande. FO 2 har identifierat att källkritik är ett område som aktualiserats under året och som personalen har ett behov av att utveckla. En högre kompetens hos personalen kring digitala verktyg och informationsteknik överlag leder till ett kvalitativt urval där de digitala verktygen skapar ett mervärde. Digitaliseringsstrategiens samarbete med förskolorna blir en viktig förutsättning för en sådan kompetenshöjning. Bland annat har man kommit fram till att rensa bland applikationer så att de digitala verktygen blir ändamålsenliga utifrån de aktuella lärprocesserna.

Av kvalitetsrapporterna från förskolan framgår att pedagogerna vinnlägger sig om att undervisningen planeras och genomförs mera kring tydligt avgränsade kunskapsområden istället för att mer svepande definiera lärandet utifrån vad man gör, vilket varit vanligare tidigare. Det projekterande arbetssättet har stärkts och med det den ökade reflektionen kring vad det är barnen lär och upptäcker och ökad reflektion kring pedagogens roll som medforskande i lärandet. Det är tydligare att undervisningen leder till fram till ett lärande, inte bara att det skapas förutsättningar för lärande. Hållbarhetsbegreppet har utvecklats till att också omfatta social hållbarhet där barns samspel och personliga utveckling i relation till andra betonas.

Barnen har behov av att utforska och repetera för fördjupat lärande. Det är emellertid en avvägning och kräver en mer individualiserad syn på undervisningen så att barn i lagom takt introduceras till nya lärtillfällen. Pedagogerna i förskolan har under tid ökat sin medvetenhet kring detta.

Det framgår också att personalen utvecklar kommunikationen mellan barn och mellan barn och personal, vilket är ett nytt fokusområde som härrör från fördjupningen inom Reggio Emilia. Förskolorna har också identifierat att de barn som behöver stöd ofta har behov av språkutvecklande insatser. Lärprocesserna utomhus har utvecklats betydligt, men det är fortfarande ett område som behöver stimuleras av såväl rektorer som pedagogsitorna i samverkan med den undervisande personalen. Har börjat ändra sig, men behöver bevakas.

I föregående års kvalitetsrapport belystes behovet av att bättre utnyttja organisatoriska möjligheter inom förskolorna. Rektorerna strävar efter att få flexibla grupper där barngruppsstorleken anpassas för de aktuella aktiviteterna. Under 2022 kvarstår bara detta utvecklingsbehov på några enstaka avdelningar.

1.3 BARNES DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Ur Läroplanen: Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ska ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen.

Barns inflytande är starkt förknippat med att verksamheten är genomtänkt och förankrad i läroplanen på andra områden. En viktig del för att utveckla inflytande och delaktighet är att ge barnen inflytande i meningsfulla sammanhang, istället för att använda valmöjligheter utan reell betydelse för barnen.

Förskolans rektorer ser fortfarande ett utvecklingsbehov gällande barns inflytande och ett sätt att stärka delaktigheten är att planera aktiviteter där barnens delaktighet blir bärande komponenter för att projektet ska kunna genomföras. Det syns i flera av projekten att personalen tänkt just så. Det finns alltid en risk i såväl skola som förskola att pedagogerna hamnar i rollen att styra över lärprocessen. Att ge utrymme för barnens inflytande över undervisningens utformning innebär inte att barnen tillåts bestämma över varandra, utan att alla barn ska stimuleras till och ges möjlighet till

delaktighet och inflytande. Det är den rollen som pedagogen behöver utveckla och förfinas för att barnens delaktighet ska bli reell och barnen utveckla sin förmåga att samarbeta och förstå andra.

Ett annat perspektiv som är avgörande för att verksamheten ska utveckla barns förmåga till att vara delaktiga är att personalen är medveten om sin egen roll gentemot barnen, därför är förskolans rektorer angelägna om att ett problematiserande av den vuxnes maktposition gentemot barnen finns med i den kollegiala reflektionen. Flera reflektioner hos personalen visar att verksamheten gagnas av att låta barn få upprepa och upptäcka något som för den vuxne ter sig vara samma sak, men som för barnet ger nya upptäckter. En genomtänkt dokumentation fungerar också för att skapa föräldramedverkan (se nedan 1.4 Förskola och hem). Fokus på icke-verbal kommunikation har möjliggjort ett ökat inflytande, eftersom det ger möjlighet till olika uttrycksätt, särskilt för de barn som inte har kommit så långt i språkutvecklingen.

Av enheternas kvalitetsrapporter framgår att det skett utveckling av barnens reflektion och det bidrar till ökat inflytande. Inflytande och delaktighet är inte längre något som adderas i efterhand, utan är en ingående komponent i planering och genomförande.

Rektorerna identifierade under föregående år att pedagogernas dokumentation saknade redogörelser över barnens erfarenheter. Det medförde att barnens upplevelser inte tas till vara i planeringen av undervisningen. Under år 2022 har framsteg skett gällande detta och förskolans rektorer beskriver snarare att det behövs förstärkningar av redan pågående insatser.

1.4 FÖRSKOLA OCH HEM

Ur Läroplanen: För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.

När det gäller samspelet mellan förskola och hem är naturligtvis förtroende och tillit för verksamheten hos föräldrar viktig. Den tilliten förutsätter att föräldrar, så långt det är möjligt, har kännedom om vad förskolans uppdrag är. Risken finns annars att det uppstår felriktade förväntningar på förskolan. En viktig kommunikationskanal är de dokumentationsväggar som finns inne på förskolorna, men under året har även den digitala kommunikationsplattformen InfoMentor använts mera systematiskt och det har gett en god effekt. Förskolan får mera synpunkter och respons från föräldrarna på de projekt som bedrivs. Det är positivt att InfoMentor fungerar för kommunikationen, eftersom det var ett område som det identifierades brister i under föregående år. Förskolans rektorer har dock identifierat att det råder ojämn kvalitet i det material som läggs ut på InfoMentor och att det kan äventyra likvärdigheten i kommunikationen.

En utmaning i samverkan mellan hem och förskola som personalen kan ställas inför är när vårdnadshavare söker hjälp i privata frågor när livet är besvärligt. Det är inte alltid självklart att som enskild personal veta var gränsen går för när man kan stödja en förälder och när stödbehovet bör tillgodoseas av en annan samhällsfunktion. I detta sammanhang är det viktigt att lyfta fram att Barn- och utbildningssektorn tillsammans med socialtjänsten driver föräldrautbildningar som kan utgöra ett bra stöd för familjer i utmaningen i att vara förälder.

Klagomål på förskolan har minskat drastiskt under år 2022 vilket beror på att restriktionerna till följd av coronapandemin upphörde under våren. Det var det absolut vanligast klagomålet under år 2021. De flesta klagomål under år 2022 handlar om omsorgsfrågor, men under året har det framförts en rad synpunkter som handlar om att den klagande har en annan uppfattning än förskolans personal och rektorer om hur en god utemiljö och pedagogisk utformning av verksamheten ska utformas. En annan kategori med återkommande klagomål är att verksamhetens ordinarie personal inte är på plats. Under föregående (pandemi-)år var vikariesituationen problematisk och klagomålen kring personalkontinuiteten var fler. Förväntningarna hos föräldrarna på att det ska vara ett begränsat antal personer som möter barnen är inte möjliga att infria, ens under pandemifria år. Istället behöver förskolan arbeta med kontinuitet och stabilitet på andra områden för att få till stånd en

tillitsfull relation med föräldrar. Att ha förskoleenheter med flera avdelningar ger åtminstone förutsättningar för detta.

Dokumentation på förskolans väggar som visar treenigheten lärande, utveckling och omsorg i förskolans uppdrag är också en viktig modell för att kommunicera vad barnen är med om i förskolan. Men dokumentationen är inte bara en berättelse om vad som gjorts på förskolan, den bör också utgöra ett framåtsyftande material för samtal och reflektion hos barnet och föräldern om tankar och förväntningar. Under pandemin har de dokumentationsväggar och de lärmiljöer som finns inne på förskolan inte tillgängliggjorts för föräldrar eftersom de lämnat och hämtat barnen utomhus.

Det finns en hög medvetenhet om att alla föräldrar till barn i förskolan inte för fram sina frågor och synpunkter lika ofta som andra. Förskolornas rektorer belyser detta i sina kvalitetsrapporter och under kommande år ska insatser vidtas för att öka delaktigheten hos fler föräldrar.

Samverkansforum med vårdnadshavarna som hittills har bedrivits i form av föräldramöten eller förskoleråd ger utrymme för en viss grupp föräldrar att vara delaktiga. Men det återstår en grupp som inte hörs så mycket. Det kan finnas utrymme inom ramen för utvecklingssamtalen, som ju sker enskilt att göra fler föräldrars röster hörda. Men överlag bedömer rektorerna att det behövs ett arbete för att öka intresset för förskolans utveckling i sin helhet hos föräldrarna.

Förskolorna arbetar för att barnen ska känna sin förskola och att barnen upplever att de är kapabla i förskolan. Det medför en större självständighet och trygghet hos barnet och gör att föräldrarna upplever tillit till förskolan som verksamhet. Det är inte enbart en god omsorg som skapar trygghet utan barnets möjlighet att utveckla självständighet och tillitsfulla relationer på förskolan. Där uppstår ibland spänningar mellan föräldrars förväntningar och förskolans.

Under året har förskolornas rektorer uppmärksammat att det förekommer i större utsträckning att barn som har 15-timmars förskola² inte kommer i samma omfattning som tidigare. Rektorerna bedömer att förändringen har sin orsak i allmänt högre levnadskostnader och höjda drivmedelskostnader. Föräldrar med svagare ekonomiska förutsättningar tenderar då att låta sina barn stanna hemma för att det upplevs för kostsamt att skjutsa barnen till förskolan. Det förekommer också att föräldrar inte betalar fakturorna för förskola och fritidshem och enligt rådande kommunalt reglemente kan barnet mista sin plats i förskolan om föräldrar inte erlägger avgiften. Under år 2022 har 16 sådana ärenden hanterats³. Samtliga ärenden utom 1 har lett till att vårdnadshavarna betalat fakturan och barnen har efter några dagar återfått sin plats i verksamheten. Det kan finnas skäl att bevaka frågan så att inte reglerna ger oönskade konsekvenser kring barns rätt till utbildning. Av sektorsamordnarens uppgifter framgår att det inte är fler barn som tillfälligt förlorat sin plats under år 2022 jämfört med under 2021. Den utmanande ekonomiska situationen för hushållen tycks inte i nuläget ha gett effekter.

1.5 ÖVERGÅNG OCH SAMVERKAN

Av läroplanen framgår att förskollärare ska ansvara för att

- *i samverkan med förskollärare och lärare i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet, utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande, och*
- *vid övergångar särskilt uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling.*

² Förskola 15-timmar erbjuds till barn som har hemmavarande föräldrar p.g.a. föräldraledighet med yngre syskon, sjukskrivning eller arbetslöshet

³ Omfattar både barn i förskola och elever i fritidshemmet.

Liksom föregående år kräver området insatser från såväl förskola som förskoleklass, då det framgår att övergång och samverkan i huvudsak sker utifrån läroplanens andra punkt, men även där finns behov av en ökad kvalitet. Samverkan mellan förskoleklass och förskola är ett återkommande förbättringsområde och trots ett stort intresse för frågan hos både skola och förskola, så är ingen av verksamhetsföreträdarna nöjda. I nuläget finns det forum och välfungerande, gemensamt framtagna rutindokument för att överlämna information om enskilda barn. Men för den mer övergripande samverkan inför övergången mellan skolformerna saknas fortfarande pusselbitar. De rådande rutinerna innefattar bland annat att barnen i förskolan inbjuds till besök på den skola där barnen ska gå. Lärarna i förskoleklass besöker också förskolan för att ta del av förskolans arbete och träffa sina blivande elever, men eftersom organisationen i förskoleklass i form av vilken lärare som ska ha vilken klass inte alltid är känd under vårterminen (lärare säger upp sig/blir föräldraledig/sjuk etc.) blir inte heller den metoden heltäckande.

Specialpedagogerna i förskolan har en bärande roll i övergång mellan skolformerna. I föregående kvalitetsrapport föreslogs att de sektorsövergripande specialpedagogträffarna kunde utgöra ett forum för i alla fall ömsesidigt utbyte av ökad kunskap om verksamheterna. På grund av personalomsättning har arbetet i specialpedagogträffarna inte inriktats på övergångar och samverkan i tillräcklig utsträckning för att ge effekt. Förskolans rektorer ger uttryck för att det skulle behövas fler specialpedagoger i förskolan. Det är förskolans grundbelopp som ska finansiera dessa tjänster, vilket rektorerna i nuläget har svårt att göra. Om det ska tillskjutas medel för fler specialpedagoger i förskolan kan det vara värdefullt att dessa funktioner också används som handledare för lärarna i förskoleklass. Sektorsledningen ser ett behov av att lärarna i förskoleklass får mer konkret handledning av specialpedagogerna i förskolan i elevärenden där förskoleklassen har utmaningar i att möta elevernas behov.

1.6 Förutsättningar, likvärdighet och kvalitetsarbete

Förskolorna har en förmåga att identifiera nya utvecklingsområden samtidigt som det pågår ett kontinuerligt arbete kring tidigare identifierade förbättringsområden. Förskolornas kvalitetsarbete är förankrat hos personalen och utgör det nav för utveckling som författningarna anger. Båda förskoleområdena har identifierat att det kvarstår utvecklingsbehov för att få varje förskola och varje avdelning och arbetslag att arbeta så att förskolan i Höör kan bedömas vara helt likvärdig. Men skillnaderna i kvalitet finns inom respektive förskola inte mellan förskolorna.

Sektorsledningens bedömning är att det inte heller finns genomgående kvalitetskillnader mellan förskoleområdena. Utvärderingar och uppföljning av verksamheten och kompetensutveckling för personalen i förskolorna sker gemensamt, alla utvärderar på liknande sätt och mallar för uppföljning och reflektion är likvärdiga. De biträdande rektorerna har god kännedom om förskoleområdet och kan gå in och leda verksamheten vid rektors frånvaro. Det pågår ett kontinuerligt och självständigt samarbete mellan förskoleområdenas ledningsteam samtidigt som det finns en tillräcklig erfarenhet hos skolledarna som möjliggör att de kan fatta egna beslut och agera självständigt inom sina mandat.

Ledningsorganisationen i förskolorna är stabil och det finns en hög grad av samverkan mellan förskoleområdena. Sektorsledningen har under året haft möjlighet att delta i förskolerektorernas planeringsmöte i högre utsträckning än tidigare, vilket bidrar till att utmaningar och styrkor kan hanteras gemensamt i större utsträckning.

1.6.1 Personal och kompetens

Det framgår av kvalitetsrapporter och i samtal med rektorerna att pedagogisterna⁴ är avgörande för att förskolans verksamhet ska utvecklas och för att läroplansuppdraget ska genomföras. Förskolans personal behöver, för att göra professionella reflektioner och för att planera verksamheten, en kontinuerlig professionell dialog med pedagogisterna och med rektorerna. Pedagogisterna roll är avgörande för att verksamheten ska fullgöra samtliga processer i läroplanen, enligt rektorerna.

Specialpedagogerna som finns i förskolan är en värdefull yrkesgrupp. Genom deras arbete säkerställs att rättigheter för barn med särskilda behov tillgodoses, men också att en barnsyn i enlighet med läroplanen upprätthålls och förstärks. I övergången från förskola till förskoleklass är specialpedagogen värdefull.

Kompetensnivån inom Höors kommuns förskolor, mätt i andelen med förskollärläroplaner är numera högre jämfört med riket. Antalet barn per förskollärare är emellertid högre än riket, vilket kompletterar bilden.⁵ Utbildningsnivån hos personalen är inte jämnt fördelad på de olika förskolorna. Under föregående år kunde vi notera att de stora skillnaderna i utbildningsnivån mellan olika förskolor planade ut, men de senaste uppgifterna visar återigen en ökning av skillnaderna. Det är de förskolorna i centrala delarna av Höör som har störst andel personal med förskollärläroplaner medan de förskolorna som är belägna längre från centrum har en påtagligt lägre andel. Av uppgifter från förskolans rektorer har situationen förbättrats och det är viktigt att notera att de senaste uppgifterna i den nationella statistiken avser 2021. Förskolans rektorer bekräftar dock att det är svårare att rekrytera legitimerad personal till de förskolor som redan har en låg andel förskollärare. Orsaken till det är att förskollärare förordar att arbeta tillsammans med kollegor med likvärdig utbildning. Fortsatt är emellertid pedagogisterna roll viktig som aktörer för att uppväga de skillnader som kan uppstå i kvalitet på grund av personalens utbildningsnivå och andra förutsättningar.

Rektorerna beskriver en annan väsentlig aspekt kring kontinuitet i personalgruppen. Eftersom förskolorna under höstterminen har färre barn än under vårterminen är rektorerna tvungna att förlita sig på tillfällig personal, vars anställningar de sedan kan avveckla när antalet inskrivna barn minskar. Det äventyrar självfallet kontinuiteten i personalgruppen och gör att kvaliteten i verksamheten påverkas negativt.

Personalen är en avgörande resurs för förskolans kvalitet. Personalresurser ska inte mätas enbart i antalet personer. Förskolorna i Höör har emellertid enligt de senaste publicerade uppgifterna en lägre personaltäthet jämfört med riket.⁶

Förskolans rektorer uppger att de med rådande resurstilldelning inte kan rekrytera fler förskollärare utan att minska personaltätheten. För att öka den formella kompetensen och bibehålla personaltätheten krävs sålunda resursförstärkningar.

Utvecklingsarbetet för Holken som bedriver omsorg på obekvämtid har stannat av. Orsaken till det är att det under en period var förskollärläroplaner som arbetade vid sidan av sina studier i verksamheten. Nu har de studenterna avslutat sin utbildning och är inte kvar i verksamheten. Ansvarig skolledare försöker hålla kvar i de utvecklingsinsatser som inleddes av den tidigare personalen, men det är en utmaning att återfå den kvaliteten då det inte finns möjlighet att rekrytera kvalificerad personal. Omsorg på obekvämtid är en omsorgsverksamhet och inte en förskola. Barnen som vistas i verksamheten får sina omsorgsbehov tillgodosedda. Holken har idag i

⁴ Pedagogista är en beteckning på en utvecklingsledare i förskolan. Termen är hämtad från Reggio Emiliapedagogiken.

⁵ Uppgifter från Kolada, senaste uppgiften avser år 2021. KOLADA är en databas för analys och jämförelse som drivs av RKA. RKA är i sin tur en ideell förening med svenska staten och SKR som medlemmar.

⁶ Se tabell 1 Förskolan, personal

genomsnitt 26 barn inskrivna per månad i verksamheten. Kapaciteten är beräknad på att alla 26 barn inte deltar i verksamheten samtidigt.

1.6.2 Inskrivningsgrad i förskolan

Inskrivningsgraden i förskolan är viktig att bevaka. Vid en eventuell minskning, relativ och faktisk, kan informationsinsatser behövas. Under året har regeringen föreslagit mer aktiva insatser för att öka inskrivningsgraden i förskolan. Tillgång till en välfungerande förskola ger barn förutsättningar för livslångt lärande. Andelen barn i åldern 1-5 år av befolkningen som är inskriven i förskolan uppgår till 89%. Föregående år var värdet 90%. Inskrivningsgraden har minskat marginellt jämfört med föregående år. Minskningen återfinns i åldersgruppen 1-2 åringar. För gruppen 3-5-åringar har inskrivningsgraden istället ökat. Eventuellt kan pandemin vara orsak till en minskning bland de yngre barnen. Liksom föregående år har andelen barn inskrivna i fristående verksamheter ökat.

Det är högre än riket och högre än liknande kommuner.⁷ Inskrivningsgraden i liknande kommuner ligger på 86%.⁸ Andelen barn som är inskrivna i kommunen belägna fristående förskolor har ökat och de fristående verksamheterna hade 41% av förskoleplatserna år 2022.

Förskolans rektorer ser effekter från pandemin gällande närvaron i förskolan. De upplever en ökning av att barn stannar hemma längre perioder och att en del barns närvaro blir sporadisk. Denna frånvaro syns tydligast hos de barn vars vårdnadshavare inte förvärvsarbetar, eller har svag förankring på arbetsmarknaden. Det kan vara en riskabel utveckling då i synnerhet barn i mer sårbara socioekonomiska sammanhang har ett stort behov av förskola. Fenomenet finns representerat på samtliga förskolor.

Den 1 juli 2023 träder lagförändringar i kraft som anger att hemkommunen ska aktivt verka för att barn som är 3 år eller äldre ges plats i förskola. Även barn som är inskrivna i pedagogisk omsorg istället för förskola ska kontaktas. Inför år 2023 har rutiner utformats i Höör för att möta de förändrade lagkraven.

1.6.3 Ett gemensamt utvecklingsarbete

Ett kvarstående utvecklingsområde från föregående år är det gemensamma utvecklingsarbetet mellan skolformerna på rektorsnivå. Det är inte självklart att utvecklingsarbetet ska ske gemensamt mellan skola och förskola ständigt, då förutsättningar och uppdrag skiljer sig åt. Det finns en risk att sammanhanget mellan skolformerna i Höors kommun försvagas när utvecklingsarbetet sker alltför separerat. Under läsåret 2020/2021 har utvecklingsinsatserna planerats i förväg och det finns något mer förberedd planering för det kollegiala lärandet mellan skolformernas skolledare. En avvägning mellan vilka frågor som är relevanta för olika skolformer har gjorts. Under 2021 har områdena barns och elevers inflytande, föräldrasamverkan och arbetet för att motverka kränkande behandling bearbetats gemensamt för hela rektorsgruppen. Vidare har kontinuerliga avstämningar för att förbättra samarbetet mellan BUN:s verksamheter och socialtjänsten genomförts och där deltar rektorer för alla verksamheter. Vidare har skolledning och sektorsledning planerat för att förskolans specialpedagoger ska delta på de möten som skolans samtliga specialpedagoger deltar i.

Inom förskoleområdena hålls kompetensutvecklingen tillsammans och drivs i den dagliga verksamheten av pedagogisterna. Reggio Emiliapedagogiken präglar starkt båda förskoleområdena och utgör en sammanhang för utvecklingen.

⁷ Sveriges kommuner och regioner (SKR) upprättar en kommunindelning och i den kategoriseras Höör som pendlingskommun nära större stad.

⁸ Samtliga uppgifter är hämtade från KOLADA, Jämföraren, Barn 1-5 inskrivna i förskolan, andel. OBS även fristående aktörer inkluderas

1.7 Åtgärder

- Huvudmannen bör vid resursfördelning och eventuella förändringar av förskolans ekonomiska förutsättningar fortsatt ha en tät dialog med förskolans rektorer för att säkerställa verksamhetens kvalitet.
- De resursmässiga förutsättningarna för att säkerställa kontinuiteten i personalgruppen behöver ses över.
- Sektorsledningen behöver fortsätta bevaka att skolformerna samarbetar kring relevanta gemensamma utvecklingsområden och skapa möjligheter till kollegialt lärande.

2. Grundskolan

2.1 Kunskaper och lärande

Det senaste läsåret har, liksom läsåret före präglats av pandemin som på många sätt har påverkat skolverksamheten. Särskilt höstterminen 2021 påverkades genom en stor mängd fjärrundervisning för högstadiets elever och en i övrigt ansträngande situation för elever, lärare och övrig personal.

Kunskapsresultaten är lägre jämfört med föregående år och framförallt i jämförelse med läsåret 2019/2020 då resultaten utgjorde ett positivt trendbrott. Nu syns istället dalande resultat, såväl i terminsbetygen för avslutande årkurs 6 som för avgångselever. I vilken utsträckning resultaten är en effekt av pandemin är omöjligt att svara på, då lärande sker i en mångfacetterad kontext. Det ligger en fara i att förklara nedgången uteslutande med pandemin. Resultaten behöver fortsatt bevakas och skolornas förutsättningar är viktiga att säkerställa. Klasstorlekarna bör inte öka, eftersom det bidrar till verksamhetens sårbarhet. Av rektorerna redogörelser framgår att det utvecklingsarbete som inleddes med Samverkan för bästa skola (SBS) är värdefullt men att det inte nått fullt ut i lärarkollektivet. En ökad orolighet kring trygghet och studiero i vissa klasser kan också ha bidragit till sjunkande resultat. Svårigheten att rekrytera personal är ytterligare en faktor som påverkar. Skolorna beskriver också att en ökad andel elever med större stödbehov påverkar.

2.1.1 Kunskapsresultat åk. 9

2021/22 avslutade 174 elever grundskolans årskurs 9 i Höors kommunala skolor, varav 76 var flickor och 98 var pojkar. I tabell A nedan visas kunskapsresultat för dessa elever på gruppnivå för kommunen som helhet, på enhetsnivå och för riket i stort. Andelen behöriga elever till gymnasieskolans yrkesprogram i Höors kommun är 80,5% läsåret 2021/22. Därmed hamnar Höors kommun under rikssnittet för kommunala skolor (83,3%). Detta gäller även för det genomsnittliga meritvärdet (219,7), medan andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (70,1%) är något större än för riket i stort (71,9%). Noteras bör att det även på nationell nivå är generellt lägre kunskapsresultat jämfört med föregående läsår.

Tabell A. Elevantal och kunskapsresultat för elever i årskurs 9 i kommunala skolor läsåret 2021/2022. Uppgifter är hämtade från Skolverket.

	Antal elever	Andel (%) behöriga till yrkesprogram	Andel (%) som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Genomsnittligt meritvärde
Höors kommun	174	80,5	70,1	220,5
Ringsjöskolan	132	81,1	69,8	222,1

Sätoftaskolan	42	78,6	73,8	215,8
Riket	95 920	83,3	71,9	224,2

Kunskapsresultaten är relativt samstämmiga på kommunens två högstadieskolor. Medan Sätoftaskolan uppvisar en större andel elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, har Ringsjöskolan en större andel behöriga elever till gymnasieskolans yrkesprogram och ett högre genomsnittligt meritvärde av de två skolorna.

I tabell 4 (se tabellbilaga) jämförs kunskapsresultaten över tid mellan läsåren 2016/17 och 2020/21.

Ljusningen i resultatbilden är meritvärdet som är marginellt högre jämfört med föregående läsår. Ökningen representeras av båda högstadieskolorna. Bryts resultaten ner på olika elevgrupper syns att den största minskningen finns hos de elever vars föräldrar har lägre utbildningsbakgrund. Se nedan.

2.1.2 Skillnad mellan pojkars och flickors kunskapsresultat

I föregående års kvalitetsrapport noterades att flickornas resultat behöver bevakas, då det stack ut negativt i jämförelse med andra kommuner och i jämförelse med pojkarnas resultat. För år 2022 kan konstateras att flickornas resultat är något högre än föregående år, men marginellt. Andelen pojkar som nått kunskapskraven i samtliga ämnen och andelen behöriga har sjunkit med 10 procentenheter. Det bör noteras att värdet för år 2021 var högt både sett över tid och i jämförelse med riket. Skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat har jämnats ut.

Skillnaden i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar, till flickornas fördel, har historiskt varit stor, eller t.o.m. mycket stor. Även om det inte har funnits någon uttalad strategi för att förbättra just pojkarnas kunskapsresultat, så finns det skäl att tro att insatser riktade för att utveckla undervisningen, oavsett kön, särskilt har gynnat pojkarna.

2.1.3 Hur går det för flickor och pojkar i Höör när de lämnat grundskolan?

Höors kommuns elever är utspridda på skolor i hela Skåne (och även på skolor utanför Skånes gränser). Utifrån värdet andelen elever som avslutar gymnasieskolan efter 3 år och erhåller examen kan man se att resultatet för elever folkbokförda i Höör som gått ett högskoleförberedande program tillhör den övre kvartilen i landet.⁹ För pojkar som gått ett yrkesprogram placerar sig värdena också i den positiva fjärdedelen. Resultaten för år 2022 sticker bara ut negativt för flickor som går ett yrkesprogram. Resultaten avser de elever som gick ut åk 9 år 2019. Läsåret 2018/2019 uppvisade Höör låga resultat i grundskolan. Sammanfattningsvis kan man dra en försiktig slutsats att de elever som blir behöriga till gymnasiet verkar vara väl rustade att klara sina gymnasiestudier. En omvänd resultatbild med en mindre andel som klarar sina gymnasiestudier skulle kunna indikera brister i betygsättningen där det sätts för höga betyg i förhållande till kunskapsnivån.

Det finns inga underlag som visar vilka resultat i gymnasiet som elever från just Höors kommunala grundskolor får. Det redovisade resultaten baseras på elever folkbokförda i Höors kommun. Mot bakgrund av att Höors kommun har elever i andra kommuners grundskolor samt i fristående skolor, så är det emellertid vanskligt att dra för långtgående slutsatser utifrån underlaget.

2.1.4 Kunskapsresultat i årskurs 6

Läsåret 2021/2022 avslutade 152 elever grundskolans årskurs 6 i Höors kommunala skolor, varav 72 var flickor och 80 var pojkar. I tabell 1 sammanfattas statistik för dessa elever på gruppnivå för

⁹ Uppgifterna är hämtade från KOLADA.

kommunen som helhet, på enhetsnivå och för riket i stort. Andelen elever som uppnådde godkända betyg (A-E) i samtliga ämnen i Höors kommun är 68,3% läsåret 2021/22. Därmed hamnar Höors kommun under riksnittet för kommunala skolor (72,4%). Skillnaderna mellan pojkar och flickor har minskat, främst beroende på att flickorna på Enebackeskolan närmast sig pojkarnas resultat. Vad beträffar Gudmunstorps skola så är det statistiska underlaget för litet för att Skolverket ska presentera data uppdelad på flickor och pojkar.

Tabell 1. Elevantal och andel elever med godkända betyg i samtliga ämnen i årskurs 6 i kommunala skolor läsåret 2020/21. Uppgifter är hämtade från Skolverket.

	Antal elever	Andel (%) som har uppnått A-E i alla ämnen		
		Totalt	Flickor	Pojkar
Höors kommun	161	68,3	71,3	65,4
Enebackeskolan	100	63,0	63,3	62,5
Sätoftaskolan	45	73,3	76,0	70,0
Gudmunstorps skola	16	94	-	-
Riket	59 927	72,4	75,1	69,9

På enhetsnivå noteras att kunskapsresultaten sjunkit på Enebackeskolan medan Sätoftaskolans resultat ligger i nivå med fjolårets. Gudmunstorps skola uppvisar tydligt bättre resultat jämfört med de andra skolenheterna och har också bättre resultat jämfört med föregående år. Skillnaderna mellan flickors och pojkars resultat på enhetsnivå ser olika ut.

Det ämne som uppvisar lägst måluppfyllelse är matematik och samhällsorienterade ämnen syns en nedgång. Orsaken till nedgången kan till viss del förklaras med att betygen från och med läsåret 2021/2022 sätts i vart och ett av ämnena och inte som tidigare, i block.

2.1.5 Kunskapsresultat åk 3

Efter två års uppehåll på grund av pandemin har nationella proven sammanställts i nationell statistik. Den visar att eleverna når högre måluppfyllelse i matematik än tidigare. Resultatet är det bästa sedan statistiken började presenteras år 2010. I ämnet svenska är resultaten något bättre än den senaste gången proven genomfördes, men lägre än åren dessförinnan.

I föregående års kvalitetsrapport identifierades att lärarna i åk. 3 nästan uteslutande bedömt att elever inte når kunskapskraven i matematik och svenska, eftersom det finns nationella prov i de ämnena. Det framgår av skolornas kvalitetsrapporter att det problemet till viss del kvarstår även om viss utveckling skett²⁰. Det kan indikera att lärarnas bedömningskapacitet har ökat. En större samverkan mellan lärarna bidrar till att de blir mer säkra på sin bedömning. På Sätoftaskolan konstaterar man också att de elever som inte nått kunskapskraven är elever som fått minst undervisning av lärare och istället fått stöd av elevassistent.

2.1.6 Förskoleklass, Läsa-skriva-räkna-garantin

Förskoleklassen ska utgöra en bro mellan förskola och skola. Intentionen med förskoleklass är att förskola och skola ska komplettera varandra och undervisningen ska präglas av en kombination av förskolans och grundskolans arbetssätt, i syfte att stimulera barns utveckling och lärande. Eftersom

²⁰ Ämnen med kunskapskrav i åk. 3 är svenska, matematik, NO- och SO-ämnen.

förskoleklassen är organiserad med grundskolan är det viktigt att just förskoleklassens särart bevaras och utvecklas. Förskoleklassen är sedan några år tillbaka obligatorisk och fr.o.m. år 2026 föreslås den bli en del av en tioårig grundskola.

I Förskoleklassen används ett obligatoriskt kartläggningsmaterial inom ramen för den så kallade Läsa-skriva-räkna-garantin. Kartläggningsmaterialet används för att fånga upp språklig medvetenhet och matematiskt tänkande och ska användas för att utforma undervisningen utifrån elevers behov inom förskoleklassen och för att tidigt kunna fånga upp elever inför starten i grundskolan. Kartläggningsmaterialet ska i sig inte betraktas som ett mått på hur väl förskoleklassens verksamhet fungerar. I förskoleklassen genomförs kartläggningsmaterialet under hösten i förskoleklass. Det har enligt kvalitetsrapporterna skett en utveckling gällande förskolläraernas kunskap om kartläggningsmaterialet och hur det kan användas mera dynamiskt för att utforma undervisningen i förskoleklassen, istället för att användas mer begränsat för att följa upp enskilda elevers kunskapsutveckling.

Av förarbetena till Läsa-skriva-räkna-garantin framgår att det uppskattningsvis är cirka 25% av eleverna i förskoleklass i landet som kommer att behöva följas upp inom ramen för de åtaganden som anges i Läsa-skriva-räkna-garantin. I Höors kommunala förskoleklasser är det ca 16% av eleverna som bedömdes behöva uppföljning inom ramen för läsa-skriva-räkna-garantin. I jämförelse med föregående är det en förändring då motsvarande värde var 19%. En inventering av antalet uppföljningar inom ramen för Läsa-skriva-räkna-garantin kan utgöra ett underlag för att uppskatta behovet av stödinsatser i lågstadiet, men är ett trubbigt mått, då elevernas kunskapsutveckling förändras, inte minst för att lärandet växer under tiden i förskoleklass och för att de insatser som behövs kan vara små.

De relativt korta dagarna i förskoleklass och att Höors kommuns förskoleklasser erbjuder olika mycket tid vid olika skolor, vilket är föranlett av praktiska skäl och inte pedagogiska, har varit föremål för diskussion i rektorsgruppen och sektorsledningen. Många elever i förskoleklass har fritidshem efter skoldagens slut, men inte alla. En omfördelning av undervisningstid som når samtliga elever skulle kunna skapa förutsättningar för tillgängliga lärmiljöer och vara gynnsamt för att utveckla verksamheten. Något förslag till förändring har inte framtagits. Skolorna har haft ett istället fått ändra sin organisation för att ordna för att elever ska få den s.k. extra studietiden som genomfördes under höstterminen 2022.¹¹ Regeringen föreslår en utökning av undervisningstiden för årkurs 1-3 motsvarande 1 timme extra per skoldag.¹² Med en sådan förändring i sikte bör man avvakta att fatta beslut om att lokalt utöka undervisningstiden.

2.1.7 Faktorer som påverkar elevers studieresultat

Elevers förutsättningar

Det finns faktorer inom elevgruppen som påverkar kunskapsresultaten och som skolan inte kan göra något åt, men som skolan har ett ansvar för att kompensera för. De vedertagna faktorerna på gruppnivå som påverkar elevers förutsättningar och som Skolverket använder för fördjupade analyser av resultat är: Föräldrars utbildningsnivå; andel pojkar; samt andelen elever med utländsk

¹¹ Extra studietid är en reform som innebär att huvudmännen ska ge elever möjlighet till 2 timmars mer skoltid i veckan. Erbjudandet är frivilligt för eleverna. Finansieringen från staten täcker inte kostnader för utökningen, särskilt inte då elever har rätt till skolskjuts till den s.k. extra studietiden.

¹² Uppdrag lämnat till Skolverket som fått i uppdrag att förbereda en utökning som ska presneteras i december 2023.

bakgrund. Skolverket slår fast i en kunskapsöversikt¹³ att det främst är elevers föräldrars utbildningsnivå som har störst betydelse för elevernas betyg. Kunskapsresultat utifrån förväntade och faktiska värden publiceras hos Skolverket i ett statistikverktyg som kallas SALSA. Positiva salsavärden kan beskrivas som att skolorna kompenserar för elevernas förutsättningar på gruppnivå.

Höors kommun befinner sig utifrån faktorerna föräldrars utbildningsnivå exakt på riksgenomsnittet. Förändringarna jämfört med föregående år är mycket små och utbildningsnivån för föräldrarna följer kurvan för riket. Andelen elever med utländsk bakgrund är lägre i Höör jämfört med riksgenomsnittet (16,7% i Höör, 26% i riket för elever i åk. 9). Även under de år Höors kommun mottog nyanlända elever från främst Syrien och Afghanistan låg andelen elever med utländsk bakgrund i kommunens skolor under riksgenomsnittet. Andelen elever med utländsk bakgrund är påtagligt högre på Ringsjöskolan jämfört med Sätoftaskolan. Däremot har Höors kommunala skolor en något lägre andel flickor än riket (43,7% i Höör mot 48,5% i riket). Även om kunskapsresultaten för flickor brukar vara högre än för pojkar så är det en större andel pojkar som når kunskapskraven i alla ämnen jämfört med flickor. Bortsett från pojköverrepresentation är det svårt att se att det i Höors kommunala skolor föreligger en extra sårbarhet bland elever i Höör utifrån elevernas förutsättningar på gruppnivå. Dessa faktorer säger emellertid inget om enskilda elevers individuella förutsättningar som inte kan härledas till socioekonomiska, migrations- och könsrelaterade faktorer. Värdena är också trubbiga och visar inte en glidande skala av t.ex. utbildningsnivån hos föräldrarna.

SALSA-värdena är för skolorna i Höör negativa på samtliga mätområden; genomsnittligt meritvärde, andel behöriga till gymnasiet och andelen elever som når kunskapskriterierna i samtliga ämnen. Andelen elever med utländsk bakgrund når i kunskapskraven i samma utsträckning som föregående år, medan behörigheten till gymnasiet har sjunkit för denna grupp.

Under år 2020 syntes ett trendbrott gällande resultaten i form av behörighet till nationella program för elever vars föräldrar har lägre utbildningsnivå. År 2021 började skillnaderna återigen öka mellan elever vars föräldrar har hög utbildning jämfört med de vars föräldrar har lägre utbildning, och under 2022 har de ökat ytterligare. År 2020 lyckades så många som 79 % av eleverna vars föräldrar har lägre utbildning på båda högstadieskolorna att nå behörighet till gymnasiet, för 2022 är värdet 59 %. Se tabell. Sammanfattningsvis kan man konstatera att skolorna under år 2022 inte är framgångsrika i att kompensera för föräldrars utbildningsbakgrund. Rektorerens bild av måluppfyllelsen är också att de ser, redan i låg- och mellanstadiet att barn med mindre goda förutsättningar i hemmiljön är de som har svårast att nå kunskapskraven.

Frånvaro

Läsåret 2021/2022 påverkades i något mindre utsträckning än läsåret 2020/2021 av pandemin. Under mitten av vårterminen 2022 togs restriktionerna bort, medan de var rådande under hela läsåret 2020/2021. Ändå ökade frånvaron under 2021/2022 i jämförelse med läsåret innan. Eftersläpning i förhållningssätt hos elever och vårdnadshavare levde kvar under vårterminen 2022. Under höstterminen 2022 (som bör betraktas som opåverkat av pandemifaktorer) syns en förbättring av närvaron på samtliga skolor, utom Ringsjöskolan. På Sätoftaskolan och Enebackeskolan har andelen elever med omfattande frånvaro (50% eller mera) minskat. På Ringsjöskolan har den sistnämnda kategorin emellertid ökat.

¹³ Skolverket, Stockholm 2018, Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultat och skillnader mellan skolor.

Skolans möjligheter att skapa tillgängliga lärmiljöer och sätta in stöd tidigt är emellertid en faktor som alltid spelar en stor roll i att främja närvaron. Skolorna upplever att det finns ett glapp mellan när de har uttömt sina möjligheter och familjen behöver stödet för att få barnet till skolan. Skolorna och socialtjänsten har under hösten 2022 formaliserat samarbetet för att motverka problematisk frånvaro. Social sektors verksamhet för förebyggande insatser har getts utrymme att i ett tidigare skede erbjuda stöd till familjen vid problematisk frånvaro. Med det utvecklade möjligheterna för social sektor är förhoppningen att det glappet i stödet som skolorna efterfrågar ska täppas igen. Insatser som genomförs gemensamt med social sektor gällande föräldrautbildningar är också en åtgärd för att förstärka detta arbetet. De utökade föräldrautbildningsinsatserna äger rum vårterminen 2023, men det fanns även föräldrautbildningar tidigare, i mindre omfattning.

Det finns kringliggande kommuner som gjort samlade konkreta insatser för att öka närvaron, som bland annat inkluderar hembesök och insatser som utförs i hemmet.¹⁴ Sådana insatser är resurskrävande. Oroligheter i elevgrupperna och kränkningar kan ha en effekt på känslan av samhörighet och påverka närvaron negativt. Det kan finnas skäl att bevaka det sambandet, i synnerhet gällande Ringsjöskolans situation.

En utveckling av kvalitetsarbetet kan också vara att nämnden får en redogörelse över just frånvarosituationen vid något nämndssammanträde istället för att området enbart behandlas i kvalitetsrapporten. Det ger möjlighet till fördjupning och en utförligare beskrivning av behov och förutsättningar.

Effekter av coronapandemin

I föregående års kvalitetsrapport uppmärksammades att fjärrundervisningen kan ha fått effekter slutbetygen för läsåret 2021/2022 mot bakgrund av att avgångseleverna under sin skoltid i årkurs 8 var den grupp elever som fick största delen av sin undervisning genom fjärrundervisning jämfört med övriga årskurser på högstadiet. (För utförligare resonemang kring detta, se kvalitetsrapport 2021.) Om de vikande resultaten uteslutande och isolerat beror på pandemieffekter är omöjligt att leda i bevis. Pandemieffekterna på kunskapsresultaten ska inte underskattas, men det finns också en fara i att förklara de vikande resultaten med enbart pandemin. Kunskapsresultaten är vikande även för årskurs 6, som inte haft fjärrundervisning. Se nedan förutsättningar och sammanfattning.

2.1.8 Insatser för att öka måloppfyllelsen

Samverkan för bästa skola

Sätoftaskolan, Tjörnarps skola och Ringsjöskolan har under läsåret 2021 fortsatt delta i utvecklingssatsningen Samverkan för bästa skola (SBS) tillsammans med Skolverket. Skolverket riktar sig till huvudmän som bedöms behöva stöd för att förbättra kunskapsresultaten och valdes ut utifrån 2019 års kunskapsresultat. Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts av Malmö universitet och Umeå universitet. De tydligaste effekterna av SBS kan ses på Tjörnarps skola, där samarbetsformer fått fäste och undervisningen påtagligt förändrats. Det syns också på kunskapsresultaten för Tjörnarps skola där elevernas resultat på nationella proven är högt. Samtliga elever klarar provet i matematik.

Sätoftaskolan och Ringsjöskolan har gjort framsteg, inte minst i att skapa organisation för kvalitetsarbetet och tydliggjort roller och ansvar på skolorna, men ännu syns inte effekterna fullt ut i undervisningen. Skolledaren för Tjörnarps skola har systematiskt och med ett nära ledarskap lett

¹⁴ Burlövs kommun, Sydsvenskan 230106

arbetet på Tjörnarps skola. Förutsättningarna har inte varit desamma för utvecklingsarbetet på Sätoftaskolan och Ringsjöskolan, inte minst för att de skolorna är mycket större. Det är helt enkelt svårare för skolledningen att nå ut och genomdriva förändringar då lärarkollektivet är större än på Tjörnarps skola.

Utvecklingsinsatsen på Tjörnarps skola var inriktad på ett begränsat område, medan insatserna på Sätoftaskolan och Ringsjöskolan greppade över flera områden och involverade långt fler personer. Under höstterminen 2022 har Höors kommun beviljats insatser från Skolverket, som en förlängning av SBS för ledningsutveckling som genomförs av Umeå universitet. Insatserna pågår fram till början av 2023.

Skolledningen

Stabilitet och kontinuitet i skolledningen är viktigt för att skolornas inre arbete ska kunna utvecklas och för att möta utmaningar inom flera områden som trygghet och studiero, samverkan med vårdnadshavare och inte minst undervisningens kvalitet. Att skolledarna är avgörande för skolans utveckling och kvalitet stöds av skolmyndigheter och forskning¹⁵. Med fungerande och stabil ledningsgrupp menas framförallt att skolledningen har tillräcklig kunskap om skolans författningar och erfarenhet att tillämpa dem, att rollfördelning och ansvar fungerar, att planering och resursfördelning ger förutsättningar för lärarna och att skolenhetens resultat och processer följs upp. Instabilitet i skolledningen ger inte nödvändigtvis omedelbara effekter. Det är framförallt när skolans system prövas, genom oväntade händelser eller där förändringar och påfrestningar som kräver snabba och verkningfulla förändringar som skolledningens kapacitet sätts på prov. I Höors kommun är det Enebackeskolan och Tjörnarps skola som kommit längst i sitt samarbete och där man ser effekter genom att den ledningsgruppen i större utsträckning kan driva ett strategiskt och mer långsiktigt arbete. Ledningsgruppens stabilitet syns däremot inte på kunskapsresultaten. På såväl Sätoftaskolan och Ringsjöskolan har ledningen förändrats på olika sätt under år 2022. På Gudmuntorps skola slutar nuvarande rektor sin tjänst under vårterminen 2023, efter knappt 2 år.

Det finns ett välutvecklat kollegialt arbete inom rektorsgruppen under ledning av sektorsledningen där verksamhetsfrågor, utvecklingsfrågor och driftsfrågor hanteras och leder till förbättringsinsatser. Men det är viktigt för likvärdigheten att stabiliteten säkerställs på flera skolor för att det kollegiala arbetet ska bli kraftfullt och inte behöver startas om vid personalomsättning i ledningsfunktionerna. Sektorsledningen har gjort insatser för att skapa kontinuitet i rektorsgruppen, bland annat genom att tidigare biträdande rektorer erbjudits rektorstjänster och att utvecklingsstrategier agerar ledningsstöd vid vakanser. Skoladministratörens kompetens är viktig för att rektor inte ska överbelastas med administrativa uppgifter. En genomlysning av skoladministratörernas roll och uppdrag har genomförts under hösten 2022 och den visar att det finns behov av förtydligande av ansvar och att organisationen behöver förändras.

Utveckling av undervisningen och särskilt stöd

En bärande del i skolans uppdrag är att elever ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar och att elever ska ges det stöd de behöver för att nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Ett av Höors kommuns prioriterade områden är att skapa tillgängliga lärmiljöer. För att huvudmannen ska kunna stödja skolenheternas utveckling är det avgörande att skolhuvudmannen får information tidigt om hur verksamheten svarar mot målen. Arbetsformerna

¹⁵ Utredningsbetänkande, 2015 SOU 2015:22)

<https://www.regeringen.se/contentassets/648eb1cdb67c4oof865605f8d6f531ca/rektorn-och-styrkedjan-sou-201522>

Skolinspektionen 2019, Huvudmannens arbete för kontinuitet på skolor med många rektorsbyten.

inom SBS har bidragit till systematik i de processerna. En viktig avstämning är mitterminsuppföljningen där skolledarna redovisar analyser av skolornas preliminära resultat i mitten av terminen. Detta underlag bygger på lärarnas bedömning av elevernas måluppfyllelse, och är ett led i att också säkerställa likvärdig bedömning, inte bara att få en bild av kunskapsutvecklingen. Vid mitterminsuppföljningar under år 2022 framkommer bland annat att de utmaningar som finns i förskoleklass är att verksamheten kan ha kantrat över till att bli mera präglad av skolans krav istället för att förskoleklassen får utgöra den brygga mellan förskola och grundskola. Det kan finnas skäl att träna eleverna mera i det sociala samspelet och utgå från gruppens förutsättningar i högre grad.

Högstadiets lärare har utmaningar kring att samverka inom skolan för att ge elever stöd och de specialpedagogiska insatserna upplevs otillräckliga. Dessutom kommer inte stödinsatser igång tillräckligt fort. Ringsjöskolans elevsammansättning förändras mer än Sätöftaskolans under läsåren, då det oftast är där elever går som bor på de HVB som finns belägna i kommunen. De eleverna har ofta stora stödbehov och det är svårt att skapa en god skolgång för elever som byter skola sent i högstadiet och som har behov av ett strukturerat sammanhang. För att möta de eleverna och ge dem en bra skolgång krävs kompetens och personaltäthet som skolan har svårt att säkerställa. Det finns inte ekonomiskt utrymme att i förväg anställa extra personal ifall det kommer ett behov. Det leder till att skolan överrumplas och lösningarna blir akuta.

Den lagstadgade inkluderingen utmanas kontinuerligt såväl inom och utanför skolans organisation. Elevassistenter kan vara en utmärkt insats vid vissa stödbehov men riskerar också skapa en exkluderande lärandesituation. Skolorna har under flera års tid succesivt gått över till att ha resurspersonal knutet till klassen och i mindre utsträckning ha en assistent kopplad till en enskild elev. Förändringen syftar till att ge eleven ett sammanhang, att öka självständigheten och för att få till stånd en diversifierad undervisning där stöd och stimulans ges av lärare och resurspersonal i samarbete. Den tidigare ordningen tenderade att skapa en situation där elever med stödbehov fick undervisning av assistenten och inte läraren, vilket inte är önskvärt. För att öka tillgängligheten i undervisningen är det viktigt att stärka lärarnas kompetens så att själva undervisningen i klassrummet anpassas så långt det går för att möta enskilda elevers behov. Med färre assistenter knutna till enskilda elever skapas också ekonomiska förutsättningar att istället ha två lärare i klassrummet, vilket kan skapa flexibilitet och bidra till en högre kvalitet på undervisningen. Det är också något som lärare kan uppleva som positivt, att slippa vara ensam med en klass och istället kunna planera och undervisa tillsammans med en kollega i samma profession.

Skolan befinner sig ständigt i ett spänningsfält mellan å ena sidan hur väl undervisningen kan möta elevers behov och vilka möjligheter skolan har att skapa förutsättningar för det och å andra sidan behovet av insatser utanför klassen som organisation. Elevers stödbehov är inte statiska utan påverkas av den lärmiljö som de möter. Det innebär att undervisningen kan accentuera stödbehov såväl som undanröja dem. Med ett utvecklat samarbete mellan lärarna och mellan lärare och elevhälsan och skolledningen skapas goda förutsättningar, men är också ett arbete som kräver kontinuitet och professionalism. Den minskande andelen behöriga lärare i kombination med lägre lärartäthet riskerar att äventyra tillgängligheten i undervisningen och skapa behov av särskiljande lösningar. Att organisera klasser så att elever med liknande stödbehov koncentreras i en klass har genomförts och har visat sig ge negativa konsekvenser. Det är för svårt att hantera för lärarna (trots tillsättning av resurspersoner) och bidrar till sämre studiemiljö.

Rektorns roll som samordnare av särskilda stödinsatser, utredning, uppföljning och möten med vårdnadshavare, elevhälsopersonal och andra samhällsfunktioner tar mycket tid i anspråk. Under 2021 infördes därför elevhälsochefer på alla skolområden för att driva dessa processer. Föregående år identifierades att Enebackeskolan lyckats att systematiskt arbeta med att utveckla och följa upp

särskilda stödinsatser samt att skapa ett strategiskt och proaktivt arbete. Under år 2022 har även Sätoftaskolan utvecklat sin rollfördelning och elevhälsochefens roll har gett effekter på systematik och uppföljningskapacitet. På Gudmuntorps skola och Ringsjöskolan är inte elevhälsochefsuppdraget renodlat, vilket gör att det uppdraget är mera splittrat för de befattningshavarna.

Åtgärdsprogram

Antal åtgärdsprogram totalt har minskat betydligt under läsåret 2021/2022 jämfört med föregående läsår. Minskningen av antalet åtgärdsprogram ska inte tolkas som att stödinsatser uteblir i större utsträckning än tidigare. Det finns inget i uppföljningarna som tyder på det. Den största minskningen av antalet åtgärdsprogram står Sätoftaskolan för. Övriga skolor ligger kvar på ungefär samma antal som föregående år. Sätoftaskolan beskriver utförligt i kvalitetsrapporten att minskningen av antalet åtgärdsprogram beror på att åtgärderna i större utsträckning vidtas för hela gruppen istället för individen. Dessutom innefattade det stora antalet åtgärdsprogram sådant som inte (enligt skollagen) utgjorde särskilda stödinsatser, sådant som enligt skollagen betecknas som extra anpassningar. Stöd ska normalt ges inom ramen för undervisningen. Det är omvänt inte heller självklart att en elev faktiskt får stöd för att den har åtgärdsprogram. Skolan måste ha kapacitet, samordningsförmåga och resurser för att kunna genomföra de särskilda stödinsatser som anges i åtgärdsprogrammen.

Snarare har det varit en skog av individuella förhållningssätt för lärarna för enskilda elever som egentligen inte ha utgjort stöd. Det skulle vara lätt att konstatera att minskningen av antalet åtgärdsprogram är en orsak till att elever inte klarar kunskapskriterierna. Men sambanden är mer komplexa än så. Sätoftaskolans (som är den skola som står för den största minskningen)

Utveckling av nyanländas lärande

I föregående års kvalitetsarbete identifierades att undervisningen för elever med annat modersmål behövde utvecklas för att eleverna ska nå högre måluppfyllelse. Resultaten för elever med utländsk bakgrund födda utomlands visar på något lägre resultat jämfört med föregående år.¹⁶ År 2022 nådde 55% av eleverna i den här gruppen behörighet till gymnasiet och över tid har resultaten legat på ungefär den nivån med undantag för år 2021 då 69% nådde behörighet. Gruppen är heterogen och elevernas vistelsetid i Sverige kan variera inom gruppen och mellan åren. Alla elever som har utländsk bakgrund är inte nyanlända.¹⁷ Därför kan också resultaten variera mycket mellan åren, trots att undervisning och organisatoriska resurser är desamma.

Under våren 2022 mottog Höors kommun nyanlända elever från Ukraina, något som ställde stora krav på snabbt mottagande av eleverna. Eftersom det endast fanns plats på Gudmuntorps skola hänvisades samtliga elever dit. Det har inneburit något längre resor eftersom eleverna inte bor i närheten av Gudmuntorps skola. Däremot förenklade det resursallokeringen att samtliga elever med ukrainska som modersmål placerades på samma skola, med undantag av högstadieläverna som mottogs på Ringsjöskolan. Ett observandum är att det dock bara är möjligt att samla alla elever med samma språkbakgrund på en skola under just de omständigheterna som rådde då; att övriga skolor var fullbelagda. Nyanlända elever som är tillståndssökande har precis samma rättigheter som andra barn att mottas på en skola utifrån relativa närhetsprincipen. Den största utmaningen med

¹⁶ Skolverket redovisar resultat över kategorierna "elever födda utomlands" och "elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands". Den sistnämnda kategorin är så liten att resultaten inte redovisas för dem. Kommunen för inga register över elevers bakgrund på detta sätt.

¹⁷ En nyanländ är någon som har bott utomlands och som nu är bosatt i Sverige. Eleven ska ha börjat på sin utbildning efter ordinarie terminsstart i årskurs 1 eller senare. Efter fyra år i svensk skola räknas inte eleven som nyanländ längre

att bereda de ukrainska eleverna skolgång var att hitta tvåspråkig personal, då ukrainsktalande personer som dessutom kan svenska inte är så stor grupp i Höör med omnejd. Inledningsvis användes en del ideella krafter och sedermera kunde personal rekryteras mer långsiktigt. Mottagandet belastade dock Gudmundtorps skolas rektor och elevhälsopersonal påtagligt. Det finns inga legala möjligheter att invänta mottagandet av elever tills rekrytering av personal var klar, då eleverna har rätt att mottas inom 4 veckor från att de ansökt om skolgång.

Under år 2022 tillsattes resurser för att bemanna ett ambulerande team för att utveckla kvaliteten i undervisningen för elever med andraspråksbakgrund. Teamet leds av modersmålschefen och arbetar med handledning och stöd till lärarna. Satsningen består av två tjänster varav 50% består av reguljär undervisning i svenska som andraspråk och 50 % utgörs av ett praktiskt nära handlednings- och utvecklingsuppdrag. Satsningen har ökat kompetensen för att undervisa elever med andraspråksdidaktik för lärare som undervisar i svenska om andraspråk, men också i övriga ämnen. I de övriga ämnena är lärarnas kompetens kring att undervisa elever med annat modersmål av naturliga skäl inte lika hög som hos lärarna som är utbildade i svenska som andraspråk. Teamet har hittills identifierat att skolorna arbetar alltför mycket med en-till-en-lösningar för elever när det gäller svenska som andraspråk, något som är både dyrt och ogynnsamt för elevens lärande och därför fasas ut.

Lovskola och sommarsimskola

Under år 2022 har det anordnats lovskola än tidigare år. Den obligatoriska lovskolan riktar sig till elever åk. 9 som riskerar att inte bli behöriga och elever i åk. 8 som har resultat som motsvarar det. Den obligatoriska lovskolan ska arrangeras i anslutning till vårterminens slut och ha en omfattning om minst 50 timmar.

Lovskolan ger ett resultat enligt följande:

Matematik: 1 elev nådde kunskapskrav för betyget E

Engelska: 1 elev nådde kunskapskrav för E

SvA: 1 elev nådde kunskapskrav för E

Idrott (simning)

6 elever nådde kunskapskrav för E

I föregående kvalitetsrapport identifierades att just simning är ett kunskapskrav som ofta är orsak till att elever får betyget F i idrott och hälsa. Skolverket lämnade ett statsbidrag för just sommarsimskola, vilket möjliggjorde att vi kunde arrangera detta. Eftersom sommarsimskolan riktar in sig på ett ämne och ett kunskapskrav är möjligheten att nå kunskapskraven tämligen god. Av de 31 elever som fick erbjudandet i åk 6-9 på samtliga skolor deltog 11 elever, varav sex nådde kunskapskraven. Lovsimskolan kompenserar till viss del för att skolorna har svårt att få tillgång till tillräckligt mycket tid under läsåret. Det är inte ändamålsenligt att lovskolan ska kompensera för att det inte finns förutsättningar att bedriva undervisningen under terminstid.

Lovskola är en svårplanerad verksamhet. Den obligatoriska lovskolan måste planeras någon gång kring påsktid eftersom lärare behöver rekryteras för extra tjänstgöring utöver sitt ordinarie arbetsår. I kvalitetsrapporten 2021 lyftes farhågan att det skulle bli svårt att locka lärare att tjänstgöra på lovskolan under vårterminen 2022, eftersom resemöjligheterna ökade då pandemirestriktionerna släpptes. Det var också långt färre lärare som anmälde sitt intresse att tjänstgöra på lovskolan 2022. En annan faktor som gör lovskolan svårplanerad är att elevernas resultat inte är förutsägbart. Elever som ligger på gränsen att klara sina kunskapskrav kan ändå lyckas att nå upp till gränsen för E, det gör att personaltätheten på lovskolan kan bli onödigt hög, eftersom organisationen behöver

planeras innan man vet hur många elever som kommer att vara aktuella för lovskolan. Det är dessutom inte obligatoriskt för elever att delta.

Intresset hos elever som redan klarat sina studier att delta på lovskola är i princip obefintligt. Det har vid något tillfälle framförts önskemål från nyanlända elever i åk 7 att få delta i lovskolan, då de har velat ta chansen att hålla igång svenska språket. De eleverna har då fått möjlighet att delta i lovskolan.

För den obligatoriska lovskolan gäller att elever har rätt till skolskjuts, en skolledare behöver tjänstgöra och elevhälsoresurser ska finnas att tillgå. Vid arrangerande av sommarsimskola och andra lovskolor under påsk- och sportlov tillkommer avväganden om den enbart ska rikta sig till elever som själva kan ta sig till skolan, annars uppstår skolskjutskostnader som, räknat per elev, blir oerhört höga. Såväl frivilligheten som skolskjutsfrågan bidrar till att lovskolan tenderar att bli exklusiv för de vars elever har förmågan att motivera sina barn att delta i utbildning när andra har lov och som dessutom bor i närheten av skolan, eller har möjlighet att skjutsa sina barn. Även om lovskolan är gynnsam för den handfulla elever som når behörighet och kan gå vidare i utbildningssystemet tack vare lovskolan, är det sammantaget en kostsam och relativt ineffektiv insats. Tilläggas bör att det läggs tid och engagemang från såväl elevernas mentorer som studie- och yrkesvägledare och sektorsledning på att informera om och uppmuntra elever att delta i lovskolan och att informera vårdnadshavarna.

Mot bakgrund av ovanstående bör huvudmannen vara försiktig med att möta vikande kunskapsresultat med åtgärder som läggs in utanför ordinarie terminstid och vars deltagande då bara kan baseras på frivillighet.

Åtgärder

- Huvudmannen behöver vidta åtgärder för att säkerställa en bättre kontinuitet i verksamheterna genom att bidra till lägre personalomsättningen bland såväl skolledare som lärare.
- Huvudmannen behöver säkerställa att kompetensutveckling används för att utveckla verksamheten, såväl gällande processer kring särskilt stöd, ledning och stimulans i undervisning och närvarofrämjande arbete.
- Huvudmannen behöver följa upp insatsen för Nyanländas lärande (Sva-satsningen)
- Huvudmannen behöver på såväl tjänstemannanivå som på politisk nivå säkerställa att samarbetet med socialtjänsten fortsätter och fördjupas för att främja närvaro och motverka frånvaro.
- Huvudmannen behöver tillse att det finns förutsättningar för tillräckligt med tid för simundervisning inom ramen för läsåret.
- Huvudmannen behöver säkerställa att klasstorlekarna inte ökar, då det begränsar möjligheterna till undervisning som kan möta elevernas behov.

Sammanfattning

Resultaten för årskurs 9 och årskurs 6 är sämre för andra året i rad och särskilt i jämfört med läsåret 2019/2020 som var ett framgångsrikt år. Ljusglimtarna finns framförallt för årskurs 3 i ämnet matematik där elevernas resultat på nationella proven är det underlag som går att jämföra med riket. Höörskommuns grundskolor behöver fortsätta med det fokuserade och gemensamma utvecklingsarbetet som SBS lagt grunden för. Ökad läsförståelse och skrivförmåga är områden som skolorna identifierat som angelägna och det överensstämmer med resultatbilden, redan i årskurs 3.

Med de arbetsformer som utarbetats ökar lärarnas involvering i utvecklingsarbetet, vilket möjliggör en reell förbättring av elevernas utbildning. Den största utmaningen är att få ett genomgripande utvecklingsarbete som når ut och får genomslag i all undervisning.

Kontinuiteten i såväl lärargruppen som i skolledargruppen utmanas återkommande, vilket medför att förbättringsarbetet avstannar, oaktat att enskilda befattningshavares kompetens och arbetsinsats. Det behövs insatser för att skapa kontinuitet i ledningsgruppen, men också insatser för att bibehålla kvalificerade lärare.

Med de vikande kunskapsresultat som finns bör huvudmannen vara säkerställa att förutsättningarna för att bedriva skolverksamheten blir så bra som möjligt. En förändring som skett sedan kommunen införde maximal elevkapacitet på skolorna är att klasstorlekarna successivt blivit större. Det är svårt att hitta vetenskapligt stöd för att just klasstorleken har betydelse för elevers lärande och vilken klasstorlek som är optimal för att undervisningssituationen ska bli så bra som möjligt. Den faktorn kombinerat med det vikande antalet behöriga lärare kan dock utgöra en riskabel utveckling som minskar kvaliteten. Någon sådan omständighet tas inte upp i skolenheternas kvalitetsrapporter, eftersom de i stort fokuserar på skolornas inre arbete och inte de förutsättningar som är givna.

Det är huvudmannens ansvar att fördela resurser efter elevgruppens sammansättning. Höors kommunala grundskolor har utifrån tidigare underlag¹⁸ inte så påtagliga skillnader mellan elevgrupperna att en fördelning av resurser utifrån dessa faktorer är motiverad. Tvärtom syns en utjämning av elevers förutsättningar gällande föräldrars utbildningsnivå på de båda högstadieskolorna. Däremot är en allmän kvalitetsutveckling av skolan angeläget då det gynnar samtliga elevgrupper.

2.2 Normer och värden

Ur Läroplanen: Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Det innebär att skolan såväl ska utbilda elever att göra etiska ställningstaganden utifrån kunskaper om jämställdhet, solidaritet med utsatta grupper o.s.v. men också agera på ett sätt som överensstämmer med de värdena.

Det finns en bättre systematik i åtgärderna och en större säkerhet bland rektorerna gällande de reaktiva åtgärderna vid ärenden om kränkande behandling. Men den kvarvarande effekten varierar.

År 2022 har oron eskalerat kring elevgrupper som utför kränkningar, skadegörelse och bidrar till allmän oro. Det är en tydligt identifierad grupp av elever som står för merparten av kränkningarna. Elevernas upplevelse av studiero är låg i högstadiet och också upplevelsen av vad personalen gör åt kränkningar är låg på de båda högstadieskolorna. Eleverna i mellanstadiet delar emellertid inte denna uppfattning¹⁹

Antalet kränkningar har ökat i förskoleklassen på Sätoftaskolan. Skolledningen har identifierat att det behövs en förändring av förväntningarna på vad så unga elever klarar av att hantera i skolmiljön. Det skulle också behövas mera samarbete mellan förskolan och förskoleklass för att få till en

¹⁹ Skolenkäten 2022, Skolinspektionen. Höors kommunala skolor uppvisar lägre resultat i jämförelse med övriga deltagande skolor i enkätomgången. Hälften av landets skolor besvarar enkäten.

lärmiljö som är mer anpassad till eleverna för att bättre förbereda verksamheten för elevernas behov.

Det andra orsaker till kränkningarna i de lägre åldrarna jämfört med de som sker på högstadiet. Även på högstadiet rör sig oron kring enstaka elever. Sammantaget uppträder de flesta kränkningar i mindre strukturerade situationer, där det lätt uppstår missförstånd och oklarheter i det sociala samspelet och där det ibland ställs höga krav på sociala färdigheter. Det är ett långsiktigt arbete att få en skolas personal att agera och förhålla sig samfällt för att motverka kränkningar och för att förebygga dem genom att utforma elevernas skoldag så att sårbara situationer undviks. Skolpsykologens roll som handledare för personalen att möta utåtagerande elever är värdefullt och har förstärkts påtagligt under höstterminen 2022.

När kränkningar och andra ordningsstörande beteenden sker vidtar rektorerna de åtgärder som finns att tillgå enligt skolförfattningarna och elevhälsan och rektor för tillrättaförande samtal med eleverna. Det händer ändå att eleverna återfaller i konflikter och destruktivt beteende. Dessutom syns en utveckling där vårdnadshavarna och skolan hamnar i konflikter om skuldfrågan. Föräldrarna både till de som utsätts och till de som utsätter är kritiska till de åtgärder som skolan försöker vidta. Något som gör att i synnerhet skolledarnas tid går åt till att detaljutreda händelser, kommunicera, ha möten, medla och bevisa omständigheter i konflikter mellan eleverna. Den utrednings- och kommunikationskapaciteten finns inte på skolorna, vilket i sin tur leder till frustration hos vårdnadshavare eftersom skolledarna inte återkopplar tillräckligt skyndsamt.

En åtgärd som införts under våren 2022 är samverkansgrupper mellan skola, socialtjänst, polis och Kulturgården. Forumet växte fram på Sätöftaskolan efter en händelse under våren 2022 då ett hot riktades mot skolan. Samverkansgrupperna har lett till ett närmare samarbete mellan myndigheterna och skolledarna uppger att de har blivit tryggare i vilka aktörer de kan kontakta i vilka situationer. Någon överlämning av uppgifter kring enskilda individer får inte ske i dessa samverkansformer, eftersom varje myndighet har sekretess gentemot varandra. Det som lyfts är allmänna tendenser och oroväckande tecken generellt. Polismyndigheten har uttryckt att samverkan det ger dem möjlighet att prioritera insatser.

Det bör tilläggas att skolorna gör formella polisanmälningar för misstänkta brott, i enlighet med de rekommendationer som finns. Det finns dock en övertro hos såväl personal som hos föräldrar kring effekten av en polisanmälan. För samtliga brott som utförs av icke-straffmyndiga elever görs anmälningar istället till socialtjänsten, eftersom polisen inte utreder sådana ärenden utan i sin tur överlämnar dem till socialtjänsten²⁰

På Ringsjöskolan behövs en tydligare samsyn och mer gemensamt förhållningssätt och agerande i konflikter. Inte minst för att motverka konflikterna inom vissa elevgrupper. Lokalerna upplevs som otrygga och slitna med dålig tillgång till toaletter.

Generellt beskriver rektorerna att det krävs ett större förebyggande arbete. Rastaktiviteter och naturliga mötesplatser för elever och personal att mötas på är av vikt för att utveckla tillitsfulla relationer. Det är stor skillnad på hur miljön på Sätöftaskolans högstadium kan möta de behoven jämfört med Ringsjöskolans. Av Skolenkäten framgår emellertid att eleverna i på båda högstadieskolorna är mindre nöjda med trygghet och studiero jämfört med övriga skolor som ingår i enkätomgången.

²⁰ Det regleras i förordningen om Unga lagöverträdare 1(994:1763). Det är bara allvarliga brott som utreds av polisen. Ringa misshandel är exempel på brott som inte utreds av polisen exv.

Tidigare år har antalet kränkingsanmälningar från Gudmuntorps skola varit mycket litet. Under läsåret har kartläggningar av den sociala lärmiljön gjorts som lett till att problem kommit upp till ytan. Att genomföra utredningar av händelser, återkoppla och vidta åtgärder har varit en utmaning, eftersom Gudmuntorps skola är relativt liten. Personalstyrkan som arbetsuppgifterna kan fördelas på är begränsad och insatser i form av extra personal under akutskedet har behövts. Sårbarheten är större på en mindre skola när det uppstår utmanande situationer.

En framgångsfaktor för att arbetet med normer och värden är att personalen har ett gemensamt förhållningssätt och kan såväl agera, men också förebygga samfällt. Skolpersonalen har under läsåret genomgått en utbildning inom området PDV (pågående dödligt våld). Utbildningen syftade till att skapa förberedelse inför allvarliga våldsamma händelser. Utbildningen gav kunskap om reaktiva insatser för att skydda sig under pågående våld. Utbildningen betonade dock att skolornas förebyggande och främjande arbete för att skapa sammanhang och tillit är minst lika angelägna som förmågan att agera vid en akut händelse.

En mer svårfångad och komplex fråga, som inte enbart Barn- och utbildningsnämnden kan ansvara för, är hur själva våldet kan förebyggas. Där behövs inte bara samverkan utan aktiva åtgärder av andra samhällsfunktioner. Samverkansinsatsen för förebyggande arbete som skulle rikta sig till unga kom av sig innan den hade börjat. De utmaningar som finns i skolan kommer dock - oaktat framtiden för sådana resurser - att behöva bemötas och hanteras av skolans personal.

Åtgärder

- Huvudmannen behöver arbeta för att skollokalerna är utformade så att de främjar en trygg miljö för lärande.
- Stödja skolorna i arbetet med ett förebyggande arbete.

2.3 Skola och hem

Läroplanen: Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande. Alla som arbetar i skolan ska samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.

Utvecklingssamtal, föräldramöten och skolråd är de gemensamma forum som samtliga skolor har för kollektiv samverkan mellan vårdnadshavare och skola. Samverkan i individärenden sker genom möten med vårdnadshavare för samråd i utredning om stöd eller kränkande behandling. Dessa möten resulterar i bästa fall att verksamheten utvecklas, inte bara för den enskilda eleven. Skolhuvudmannen har dessutom ett krav på att ha en fungerande klagomålshantering i syfte att utreda och åtgärda klagomål och för att utveckla verksamheten.

Under år 2022 har förväntningarna tydliggjorts kring hur skolan och föräldrarna ska samverka och vilka arenor och mötesformer det finns i Höors kommun för dialog och erfarenhetsutbyte mellan skola och hem. Där beskrivs hur utvecklingssamtal, föräldramöten och skolråd genomförs och vilka frågor som kan hanteras i de olika forumen. Detta har gjorts mot bakgrund av att det rådde otydliga förväntningar kring vad ett föräldramöte kan vara och vilka frågor som är lämpliga att avhandla där. Eftersom det finns välutvecklade informationskanaler för att kommunicera med skolan kan skolans

personal och vårdnadshavarna lätt komma i kontakt med varandra och det finns goda möjligheter att framföra synpunkter på verksamheten.

Skoloråden är liksom föregående år ett utvecklingsområde, då närvaron på dessa sammankomster bland vårdnadshavare fortfarande är låg. Kombinerat med att politikernas deltagande på skoloråden perioder har varit litet har rektorerna därför ifrågasatt skolorådets funktion. En åtgärd för att åtminstone minska frustrationen över att skolorådsdeltagande föräldrar ställde frågor kring område som rektor inte förfogar över har avhjälpats med att agendan för mötena nu förbereds så att föräldrar får meddela i förväg vilka frågor de har. Då kan ärenden som inte skolans ledning äger hänvisas till andra funktioner inom kommunens organisation. Sektorsledningens bedömning är dock att skoloråden inte har någon reell funktion för ett välfungerande samarbete mellan skola och hem.

Under 2022 inkom 315 klagomål som hanterades inom klagomålshanteringen. Klagomålshanteringen är till för att verksamheten ska ta till vara synpunkter från medborgarna för att utveckla verksamheten. Medborgarna i det här fallet är i huvudsak elevernas vårdnadshavare. Elevernas möjlighet att framföra klagomål och synpunkter hanteras i det reguljära arbetet med elevinflytande, men det förekommer att elever framför formella klagomål till skolledningen.

En sammanställning av klagomålen visar att merparten av klagomålen handlar om skolans arbete i ärenden kring kränkande behandling och trygghet och studiero. Klagomålen handlar om att man upplever att otillräckliga åtgärder görs för att motverka kränkningar eller bristande studiero och trygghet, men också klagomål på att skolan har vidtagit åtgärder för att tillrättaföra elever för. Den näst största kategorin av klagomål är organisation av personal på skolor och förskolor. Det kan t.ex. handla om att det upplevs vara vikarier för ofta eller att en uppskattad lärare inte kan fortsätta undervisa eleverna i nästa årskurs. En stor mängd klagomål i denna kategori inkom under vårterminen på Enebackeskolans klassammansättningar inför årkurs 4. Det fanns en rädsla bland föräldrar att förändringen skulle leda till otrygghet för eleverna. Under höstterminen 2022 har situationen stabiliserat sig och generellt kan man inte se några negativa effekter av förändringen. Sektorsledning och rektor behöver tillsammans göra en planering av information och kommunikation inför mer omfattande förändringar. Det är en lärdom inför den stora organisationsförändring som flytten till Maglehillskolan kommer att medföra inför hösten 2024. Den kategori med minsta antal klagomål är bedömning och betygsättning.

Åtgärder

- Huvudmannen behöver ta upp skolorådets funktion och undersöka hur det kan utvecklas för att bli ett fungerande forum för samråd mellan politiker, skolledning och vårdnadshavare.

2.4 Elevers ansvar och inflytande

Skolinspektionens enkäter framgår att mellanstadieeleverna i högre grad än högstadieeleverna upplever att de har inflytande över sin undervisning. Av kvalitetsrapporter och kvalitetsdialoger framkommer att elevers rätt till inflytande fortsatt är ett svårt område. Det framgår att hur väl detta läroplansuppdrag uppfylls varierar mellan lärarna. Det är inte självklart för skolan att se kopplingen mellan elevinflytande och ökad måluppfyllelse, Enebackeskolan har genomfört en analys om vad orsakerna är till att elevinflytandet blir begränsat i undervisningen. Det framkommer att lärare upplever att de äventyrar strukturen på undervisningen och att man därmed riskerar att frångå sitt

uppdrag. Lärarna uppger också att de ger utrymme till mer inflytande ju äldre eleverna blir, att det krävs ett visst ansvarstagande för att ha inflytande.

Förvisso är resonemanget till viss del i enlighet med lagstiftningen, men det innebär inte att man kan "vänta med elevinflytande" tills eleverna blivit ansvarstagande nog. Eleverna behöver få möjlighet att tränas i inflytande, annars riskerar formerna för inflytandet att (när tiden väl är inne) bli valhänt och elevernas förväntningar på vad inflytande innebär orimligt. I de enkäter som genomförts under år 2021 framkommer att eleverna i de lägre åldrarna upplever att de har inflytande över undervisningens innehåll och utformning i högre grad än vad eleverna i de högre åldrarna upplever. Det innebär inte att man kan dra slutsatsen att graden av inflytande skiljer sig åt mellan åldrarna, det kan också vara ett uttryck för elevernas förväntningar och det faktum att elever överlag tenderar att vara mer nöjda med skolan i de lägre åldrarna.

Under år 2021 anmodades skollädaarna att ha fokus på elevinflytande i kvalitetsarbetet, mot bakgrund av de utvecklingsbehov vi identifierat i kvalitetsarbetet år 2019 och 2020. Av kvalitetsrapporterna framgår att området följts upp noggrannare, men det är svårt att se att något helhetsgrepp tagits för att arbeta för ett mer systematiskt och genomgripande elevinflytande på skolorna. Enebackeskolans kvalitetsrapport för man ett resonemang kring möjligheterna att utveckla elevinflytandet och belyser behovet av att inflytande vävs in i den generella professionsutvecklingen och relaterar till elevaktivt arbetssätt och ett pedagogiskt förhållningssätt som anger att eleven är i första rummet. Inom arbetet i SBS uppmanas skolorna och huvudmannen att följa upp insatsernas resultat genom att fånga upp elevernas uppfattning om hur utbildningen förbättrats. Eftersom ingen skola haft elevers inflytande i sig som ett utvecklingsområde inom ramen för SBS och det uppföljande inslaget där elevernas uppfattning efterfrågas kommer sent i SBS-processen, har skolorna heller inte haft möjligheten att kraftsamla för just detta utvecklingsområde. SBS-insatsen på Tjörnarps skola har emellertid lett till att klassrummen blivit mera flerstämmiga och att eleverna är mer delaktiga i sitt lärande. I alla fall enligt lärare och skolläda.

Under år 2018 genomfördes en kartläggning av elevinflytandet som innefattade intervjuer av elever och lärare på samtliga skolor. En liknande kartläggning kan det finnas det behov av att göra under år 2022. Det finns en tendens till att eleverna är de man frågar sist vid utvecklingsinsatser och förändringar av verksamheten. Skollädaarna och sektorsledningen har samverkansforum och processer för att involvera personalen i arbetet, en klagomålshantering för föräldrars klagomål, men elevernas synpunkter från dem själva, och inte via vuxna företrädare hade kunnat tillvaratas mera såväl på skolnivå som kommunövergripande.

I föregående års kvalitetsrapport redovisades en planerad insats med en plattform för ungas inflytande i kommunen som skulle tas fram i samarbete med sektorn för Kultur, arbete och folkhälsa. Vidare fanns ambitioner på att göra en kommunövergripande genomlysning av hur arbetet med inflytande bedrivs, samt att elevinflytande skulle vara ett fokusområde vid kvalitetsdialogerna. Av okända och kända anledningar (pandemin) har bara en av insatserna genomförts, den om att fokusera på elevinflytandet i kvalitetsdialogerna. Även om resultatet av de goda intentionerna är tämligen skralt, gav fokus på inflytande i kvalitetsdialogen effekten att utvecklingsområdet uppmärksammades i kvalitetsrapporterna och att elevinflytandet därmed har följts upp noggrannare på skolenheterna. Mot bakgrund av ovanstående kvarstår de förslag på åtgärder för huvudmannen som fanns i kvalitetsrapporten för år 2021.

Åtgärder för huvudmannen

- Uppdragets kring elevers inflytande behöver förstärkas i hela styrkedjan. Till exempel genom att efterfråga elevers uppfattningar om sin skolsituation i flera forum.

2.5 Betyg och bedömning

Ur Läroplanen: Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg.

Höors kommun har haft utmaningar med bristande överensstämmelse mellan nationella prov och satta betyg i åk. 9. Störst har avvikelser varit i ämnet svenska. Betygen tenderade att bli högre än resultaten på nationella proven vilket innebär att det fanns en risk för att betyget inte speglade elevens kunskapsnivå. Det kan få till följd att eleverna inte klarar vidare studier och att likvärdigheten i betygssättningen äventyras. Under läsåret 2021/2022 genomfördes nationella prov i betygssättande årskurser, efter ett (av Skolverket beslutat) uppehåll med genomförande av nationella prov under två läsår, på grund av pandemin.

Insatser i form av sambedömning, extra uppmärksamhet hos skollära och tydlighet från sektorsledningen har genomförts med tidigare otillräckliga resultat. Nu syns dessbättre en större samstämmighet mellan nationella prov och slutbetyg i årkurs 9 och värdena är bättre än för riksgenomsnittet. Den största förbättringen står Ringsjöskolan för, medan Sätöftaskolans i ämnena svenska och engelska fortfarande har lägre överensstämmelse än riket. För årkurs 6 syns en märkbar försämring gällande överensstämmelserna och i ämnet svenska är skillnaden påtaglig. Insatserna för att öka överensstämmelsen mellan nationella prov och ämnesbetygen har fokuserat på årkurs 9, vilket sannolikt kan ha gett effekt. Dessutom har en av insatserna inom samverkan för bästa skola inriktats på utveckling av bedömning i ämnet matematik och riktats mot Ringsjöskolan. Insatser behövs fortsatt för att motverka diskrepanserna i årkurs 6 i syfte att motverka risken för betygsinflation.

Av kunskapsuppföljningen i åk. 3 syns att ämnena matematik och svenska är de ämnen där lärarna bedömer att eleverna inte når kunskapskraven i högre utsträckning än andra ämnen. En bidragande orsak till det är att det genomförs nationella prov i de ämnena och att lärarna får ett annat, mindre läraranknutet material att förhålla sig till. Det gör att elevernas prestationer i de ämnena mäts ytterligare och lärarnas bedömningar kalibreras mot nationella proven, vilket bidrar till en mer avvägd bedömning. Det är svårare för en lärare att bedöma att en elev inte uppnått kunskapskraven när man enbart har sin egen undervisning att utgå ifrån, vilket de har i de övriga ämnena. För att öka bedömningens kvalitet i samtliga ämnen krävs att lärarna bedömer och planerar undervisningens innehåll i samverkan. Då gagnas en undervisning som utgår från kursplanernas innehåll och därmed kan en rättvisande bedömning av elevernas kunskapsutveckling göras.

Nya kursplaner och förändrade kunskapskriterier ht 2022

Från och med höstterminen 2022 införs nya kursplaner och kunskapskraven förändras.²¹ Kravet på analysförmåga och mer komplex kunskap har minskat till förmån för mer faktakunskap. Det kan bidra till att elever från hem med lägre utbildningsnivå gynnas. Skolan har generellt haft svårt för att hinna med att lära elever att analysera och dra slutsatser, vilket krävdes i de kursplaner som 2022 års resultat speglar. För barn med föräldrar med högre utbildningsnivå finns större möjligheter att

²¹ Kunskapskrav byter namn till *Betygskriterier* för åk.4-9. För lågstadiet och grundsärskolan blir beteckningen *kriterier för bedömning av kunskaper*.

förvärva dessa förmågor utanför skolan och det finns skäl att tro att deras sociala sammanhang gynnat deras skolresultat. Genom förändringarna ska det möjliggöras att en något mindre komplex kunskapsnivå godtas för att få betyget E. För högre betyg ska läraren, efter förändringarna, göra en allsidig bedömning istället för att tillämpa den tidigare mer skarpa gränser. Detta kommer att leda till att resultaten ser ut att ha förbättrats jämfört med tidigare år, vilket också Skolverket bekräftar²². Det är angeläget att beakta vid jämförelser i tid. Resultaten för kommande år kan alltså inte jämföras med de tidigare år och därför är jämförelser med riket viktiga.

Oaktat om vissa förmågor får mindre utrymme i bedömningen, är det viktigt att alla elever, oavsett familjebakgrund, får utveckla förmågor så långt det är möjligt.

Insatsen samverkan för bästa skola tycks ha gett en positiv effekt. Då kommunen avsatt medel för att insatsen ska fortsätta är det viktigt att följa upp att insatsens effekter bibehålls på området bedömning och betygsättning.

Åtgärder för huvudmannen

- Säkerställa att lärarnas samarbete utvecklas för att säkerställa rättvis och likvärdig betygsättning.
- Vid resursfördelning säkerställa att det finns utrymme för kompetensutveckling utifrån behoven gällande bedömning och betygsättning.

3. Grundsärskolan

I föregående års kvalitetsrapport redogjordes för en kartläggning som genomförts gällande grundsärskolan. I den framkommer att grundsärskolans åldersblandade undervisning fungerar väl och att det finns personal med god kunskap om uppdraget. Vidare framgår att eleverna får en individanpassad undervisning. Kartläggningen visar att det finns ett behov av ett förbättrat samarbete med fritidshemmen för grundsärskolans elever. I nuläget åker elever från grundsärskolan till det fritidshem som föräldrarna väljer, det gör att kopplingen mellan skola och fritidshem för dessa elever är svag och att kvaliteten äventyras. Den valmöjligheten genererar också kostnader då fritidshemmens personalgrupp ofta behöver förstärkas med personal för att möta det stödbehov och de omsorgsbehov som elever i grundsärskola har. Genom att bygga upp en fritidshemsverksamhet på Sätöftaskolan som är utformad för att ge elever i både grundskola och grundsärskola en utbildning av god kvalitet kan förutsättningarna förbättras. Det gör å andra sidan valmöjligheten för föräldrarna mindre.

Under läsåret 2021/2022 var 4 elever inskrivna i grundsärskolan men integrerade i grundskola²³. Att som grundsärskoleelev vara integrerad i grundskolan kan vara gynnsamt, inte minst för de elever som diagnosticerats med intellektuell funktionsnedsättning efter skolstarten, eftersom eleven slipper byta klasskompisar och lärare, men ändå kan mottas i den skolform som de har rätt till. Däremot uppstår svårigheter för den undervisande klassläraren att bedriva undervisning utifrån två olika kursplaner och i två olika skolformer och risken finns att eleven inte får den undervisning som de har rätt till. Tidigare har grundskolor som har integrerade elever kunnat få handledning av lärarna på grundsärskolan på Sätöftaskolan, men behovet är större än vad specialpedagogerna

²² <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/aktuella-forandringar-pa-gymnasial-niva/andringar-i-hur-betyg-ska-sattas-och-nya-allmanna-rad#skvtableofcontent4977>

²³ Antalet kan variera över året eftersom elever skrivs in i grundsärskolan kontinuerligt. Det förekommer också att elever slutar.

inom grundsärskolan har möjlighet att ge, inte minst eftersom grundsärskolans elevantal har ökat jmf med föregående läsår. Det skulle därför behövas personal som uttalat har handledande som uppdrag i sin tjänst. Samma utvecklingsbehov finns gällande de elever som får sitt stöd som så kallat omvänt integrerad elev. Det är elever som får sin utbildning inom ramen för grundsärskolans verksamhet men som inte är mottagna i grundsärskolan.²⁴

Grundsärskolan på Sätoftaskolan har vissa begränsningar när det gäller lokalutformning och elever med omfattande behov av fysisk rörelse eller sinnesstimuli har verksamheten svårt att tillgodose.

Sätoftaskolan har fördelat det pedagogiska ledningsansvaret för grundsärskolan på en utsedd skolledare, vilket bidragit till att risken att grundsärskolan överskuggas av grundskolans verksamhet minskar. Men grundsärskolan bedrivs av ett fåtal dedikerade personer och det finns en risk att kvaliteten blir personberoende. Grundsärskolans inre integration mellan elever som läser ämnen och de som läser ämnesområden²⁵ skapar utmaningar såväl pedagogiskt som gällande grundsärskolans attraktivitet för vårdnadshavare. Det senare kan bidra till att föräldrar vars barn har en lindrig intellektuell funktionsnedsättning föredrar integrering i grundskolan framför att barnet ska mottas inom grundsärskolan. Förutsättningarna att ge elever som har rätt att läsa enligt grundsärskolans kursplaner integrerade i grundskolan behöver utvecklas och på Enebackeskolan (där de integrerade eleverna får sin undervisning) har man genomfört kompetensutvecklingsinsatser för att möta behovet. Men det kräver stor skicklighet av läraren när undervisningen utgår från två olika kursplaner.

Integrering behöver alltid ske utifrån barnets bästa, något som kan vara oerhört svårt att avgöra. Skolledning och elevhälsa behöver vara vaksam på att inte föräldrarnas osäkerhet kring grundsärskolan som sammanhang blir avgörande i beslutet om eleven ska gå integrerad i grundskolan istället för att gå i grundsärskolan tillsammans med andra grundsärskoleelever. Mottagande i grundsärskola på försök kan vara ett alternativ som emellertid inte används så ofta.

Nya rutiner för utredning inför mottagande

Under föregående läsår identifierades ett behov av att skapa bättre rutiner för utredning inför mottagande i grundsärskolan. Hemkommunen har ett ansvar för utredning och mottagande även för elever folkbokförda i Höör i fristående verksamheter och i kommunala skolor utanför Höör, vilket kräver en tydlig rollfördelning. Under höstterminen 2022 har rutinerna färdigställts och börjat tillämpas. Rutinerna anger bland annat att de olika bedömningarna kan genomföras parallellt och att en tvärprofessionell grupp bestående av personal med medicinsk, psykosocial, psykologisk och specialpedagogisk kompetens, bedömer underlagen innan beslut om mottagande sker. Tidigare bedömdes underlagen endast av grundsärskolesamordnare²⁶ och skolpsykolog. Grundsärskolesamordnaren har identifierat att de utredningar som kommer från externa aktörer inte håller den kvalitet som erfordras och eftersom det är hemkommunen som ansvarar för att utredningen har rutinen införts att det är Höors kommuns skolpsykolog, kuratorer och skolläkare som gör respektive bedömning för elever folkbokförda i Höör, oavsett om de går i en fristående eller kommunal skola. Det kan finnas en risk med detta att kostnaderna för bedömningar därmed ökar. Så länge författningarna anger att hemkommunen ansvarar för utredningen är denna förändring emellertid ändamålsenlig. Rutinerna gällande utredning och mottagande som nämns ovan

²⁴ Vårdnadshavare måste lämna sitt medgivande till en sådan placering. Under läsåret 2021/2022 och under höstterminen 2022 fanns det ingen elev som integrerades på detta sätt. Men behovet uppstår då och då.

²⁵ Elever som läser ämnesområden har en svår intellektuell funktionsnedsättning, medan elever som läser ämnen har en lindrig.

²⁶ Sektorschef har rollen som grundsärskolesamordnare

möjliggör en effektiv handläggning av ärendena. Det är emellertid inte möjligt att forcera fram utredningar och diagnos ska inte ställas om det finns tveksamheter.

Åtgärder för huvudmannen

- Säkerställa att grundsärskolan har de lokaler som behövs för att verksamheten ska kunna svara mot läroplanens krav.
- Följa upp antalet psykologiska bedömningar som görs för elever som finns i fristående verksamheter.

4. Fritidshemmen

Fritidshemmens syftar till att komplettera skoldagen för grundskolans elever mellan 6-13 år (elever har rätt till fritidshem från det år de börjar förskoleklass tills de går ut årskurs 6. På fritidshemmen bedrivs undervisning utifrån ett centralt innehåll. Fritidshemmets centrala innehåll började tillämpas i verksamheten från och med år 2017. När det gäller fritidshemmets utveckling i förhållande till läroplanens krav har det tagits initiativ på rektorsnivå för att förbättra verksamheten i den kommunövergripande utvecklingsgruppen för fritidshem. Ett av syftena har varit att utveckla verksamheten från "görandet till lärandet" men också att stärka yrkesprofessionen i syfte att hitta en gemensam syn på vad som är en engagerad lärare i fritidshemmet utan att styra eleverna för mycket. Liksom förskolan som också är en omsorgsform som är frivillig behöver verksamhetens syfte och innehåll kombineras med omsorgsuppdraget. Samtliga skolor har under läsåret deltagit i den gemensamma fritidshemsutvecklingen, något som var ett utvecklingsområde under föregående år.

Fritidshemmen har under läsåret betonat fritidshemmets roll för elevernas förmåga att vara delaktiga och utöva inflytande. Något som tydligt lyfts fram som ett framsteg på Gudmuntorps skola. Det finns emellertid svårigheter att få till reell samverkan mellan fritidshem och skola av rent organisatoriska skäl då fritidshemspersonalen och lärarna arbetar med barnen vid olika tidpunkter under dagen. Det begränsar framförallt fritidshemmets kännedom om enskilda elevers behov och det gemensamma arbetet att ge elever stöd.

Fritidshemmen har i Höors kommun en inskrivningsgrad om 59 % vilket är högre än liknande kommuner och riksgenomsnittet²⁷. Inskrivningsgraden i fritidshem totalt har åter kommit på en hög nivå jämfört med föregående år då det syntes en minskning. I Höör är personaltätheten (29,4 barn/personal) lägre jämfört med riket (20,6) och med jämförbara kommuner. Personaltätheten är lägre än tidigare år och har inte varit på de nivåerna sedan år 2015. Det kan finnas skäl att analysera djupare varför en sådan utveckling skett och om det ger konsekvenser för måluppfyllelsen.

Fritidshemmen har i något större utsträckning behandlats i skolornas kvalitetsrapporter år 2022 och det behöver fortsatt vara så för att huvudmannen ska kunna följa upp verksamheten. Då det pågår ett utvecklingsarbete inom verksamheten kan det vara ändamålsenligt att fritidshemmen framgent lyfts upp i huvudmannens kvalitetsarbete.

I Höors kommun finns också pedagogisk omsorg för barn 6-13 år, som ett alternativ till fritidshem. Verksamheten är inrymd i förskolelokalen i Norra Rörum och det är främst elever som bor i den delen av kommunen som går på fritidshem där. Verksamheten har vissa utmaningar i att utvecklas och insatser har gjorts med att bland annat ingå i den gemensamma

²⁷ Uppgifter från Kolada. Jämförbara kommuner för fritidshem är just de kommuner som har liknande förutsättningar avseende fritidshem. Det är inte samma kommuner som ingår i jämförbara kommuner grundskola exv.

fritidshemsutvecklingsgruppen. Enligt rektorn för verksamheten kan den inte svara mot fritidshemmets krav, inte minst för att den inte är samlokaliserad med en skola. Det är en ganska liten grupp elever som vistas i verksamheten under en begränsad period på dagen, eleverna kommer från olika skolor och personalen är inte utbildade fritidspedagoger eller lärare, vilket gör att förutsättningarna för att den ska likställas med ett fritidshem som fullt ut utgår från det centrala innehållet i läroplanen för fritidshemmet, inte finns.

Åtgärder

- Följa upp orsakerna till den sjunkande personaltätheten och hur det påverkar kvaliteten.

Sammanfattning av åtgärder

Nedanstående är sektorsledningens förslag på prioriterade åtgärder för huvudmannens politiska nivå.

- Vid resursfördelning och eventuella förändringar av förskolans ekonomiska förutsättningar ha en tät dialog med förskolans rektorer för att säkerställa att verksamhetens kvalitet inte äventyras.
- Förutsättningarna för att säkerställa kontinuiteten i personalgruppen inom förskolan behöver förbättras.
- Vidta åtgärder för att säkerställa en bättre kontinuitet i verksamheterna genom att bidra till lägre personalomsättningen i grundskolan bland såväl skolledare som lärare.
- Säkerställa att klasstorlekarna inte ökar, då det begränsar möjligheterna till undervisning som kan möta elevernas behov.
- Säkerställa att kompetensutveckling används för att utveckla verksamheten, såväl gällande processer kring särskilt stöd, ledning och stimulans i undervisning och närvarofrämjande arbete.
- Följa upp insatsen för Nyanländas lärande (Sva-satsningen)
- På såväl tjänstemannanivå som på politisk nivå säkerställa att samarbetet med socialtjänsten fortsätter och fördjupas för att främja närvaro och motverka frånvaro.
- Tillse att det finns förutsättningar för tillräckligt med tid för simundervisning inom ramen för läsåret.
- Säkerställa att grundsärskolans har de lokaler som behövs för att verksamheten ska kunna svara mot läroplanens krav.
- Uppdragets kring elevers inflytande behöver förstärkas i hela styrkedjan. Till exempel genom att efterfråga elevers uppfattningar om sin skolsituation i flera forum.

- Följa upp orsakerna till den sjunkande personaltätheten i fritidshemmen och hur det påverkar kvaliteten.

Tabellbilaga och länkar

Länk 1. Länk till Skolinspektionens skolenkät genomförd vårterminen 2022. Enkäten omfattar fler områden som Kvalitetsrapporten refererar till.

<https://siris.skolverket.se/siris/ris.openfile?docID=621935>

Tabell 1. Personaltäthet förskola (Källa Jämförelsetal, Skolverket)

Kod	Huvudmän	Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst, kommunal regi				
		2018	2019	2020	2021	
1267	Höör		5,6	5,6	6,1	5,8
	Riket totalt		5,1	5,2	5,2	5,1

Tabell 2. Andel med förskollärlig legitimation i förskolan (Källa Jämförelsetal, Skolverket)

Kod	Huvudmän	Anställda, andel (%) heltidstjänster med förskollärexamen, kommunal regi				
		2018	2019	2020	2021	
1267	Höör		45	40	45	43
	Riket totalt		43	42	43	43

Diagram 3. Förskollärartäthet

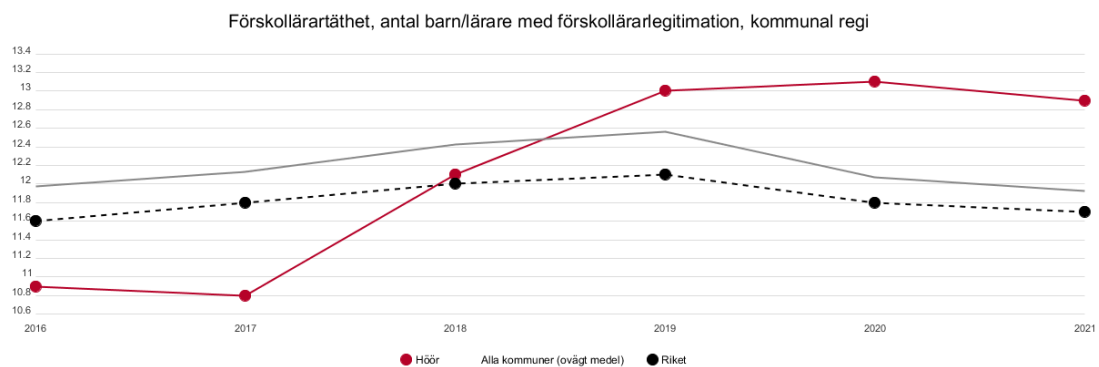
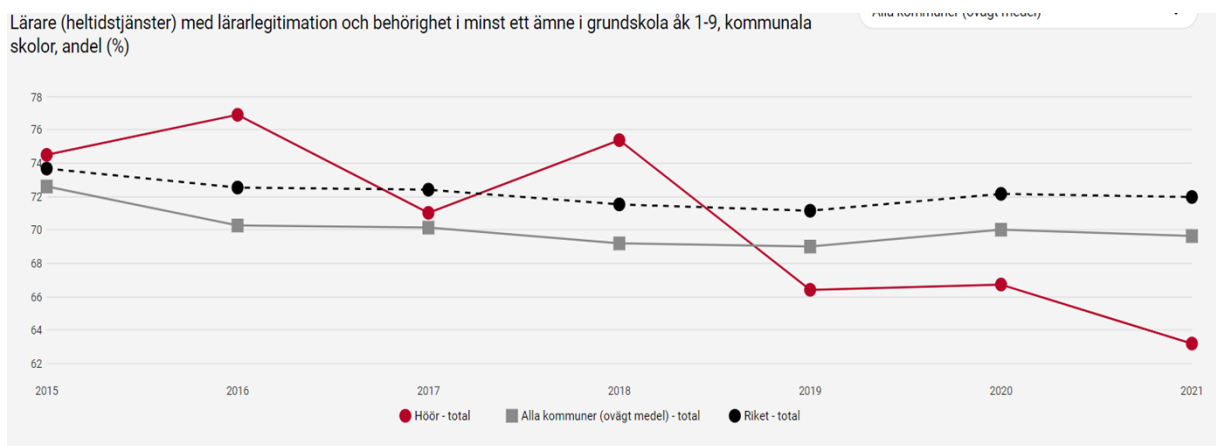

Diagram 4. Andel lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. (Källa: Kolada)

Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)

Tabell 5. Kunskapsresultat de senaste 6 åren. Slutbetyg (årskurs 9) för Höors kommunala skolor, uppdelat på skolenhet och flickor och pojkar. (Källa Skolverket)

		2021/2022	2020/2021	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017
Samtliga elever	Andel behöriga tillyrkesprogram	80,5	83,7	86,2	73	80,5	77,2
	Andel(%) uppnått kunskapskrav i alla ämnen	70,1	75,3	75,0	66,5	73,2	69,1
	Meritvärde	220,5	219,7	227,1	215,9	226,4	211,4
Ringsjöskolan	Andel behöriga tillyrkesprogram	81,1	84	83,5	68,5	80,0	76,9
	Andel(%) uppnått kunskapskrav i alla ämnen	68,9	73,9	70,7	61,3	73,7	70,4
	Meritvärde	222,1	221,6	223,8	216,8	228,4	212,8
Sätoftaskolan	Andel behöriga tillyrkesprogram	78,6	83,0	~100	82,0	81,5	77,8
	Andel(%) uppnått kunskapskrav i alla ämnen	73,8	78,7	85,5	77,0	72,2	66,7
	Meritvärde	215,8	214,9	238,5	214,4	223,1	208,6
Flickor	Andel behöriga tillyrkesprogram	81,6	77,3	89,2	79,5	87,9	90,8
	Andel(%) uppnått kunskapskrav i alla ämnen	68,4	68,0	79,6	73,5	83,7	84,2
	Meritvärde	230,1	224,7	243,8	240,2	241,5	253,6
Pojkar	Andel behöriga tillyrkesprogram	79,6	89,0	83,2	67,6	74,7	65,1
	Andel(%) uppnått kunskapskrav i alla ämnen	71,4	81,3	70,5	60,8	65,1	55,8
	Meritvärde	212,9	215,6	210,5	195,0	213,5	172,9

Tabell 6. Betygsresultat, vårterminsbetyg årskurs 6. Senaste fem åren. Uppdelat på pojkar och flickor. (Källa Skolverket)

Andel elever som nått kunskapsresultaten i alla ämnen (i %)			
läsåar	Samtliga elever	Flickor	Pojkar
21/22	68,3	71,3	65,4
20/21	71,7	73,6	70,0
19/20	74,4	75,0	73,8
18/19	74,2	75,4	73,3
17/18	73,9	75,4	72,8

Tabell 7.

Jämförelse nationella prov och terminsbetyg ht. åk 6. Andel (i%) elever som får högre betyg än betyg på nationella provet i jämförelse med riket. (Källa Skolverket)

Ämne	Andel elever med högre betyg än provbetyg, Höör	Andel elever med högre betyg än provbetyg, riket
Engelska	12,3 %	6,1%
Matematik	32 %	22%
Svenska	51,4%	21,4%

Tabell 8.

Behörighet till nationellt program efter föräldrars utbildningsnivå. Andel (i %) av eleverna i åk 9 som nått behörighet till nationellt program. (Källa Skolverket)

läsåår	Förgymnasial, gymnasial utbildning	Eftergymnasial utbildning
21/22	59,0	93,5
20/21	72,2	94,4
19/20	78,8	92,2
18/19	53,4	87,3
17/18	74,1	88,1

Tabell 9. Andel gymnasieelever folkbokförda i Höors kommun med examen efter 3 år. Färgerna visar jämförelse med riket. Röd – 25 % med lägst resultat, gul inom de 50% i mitten, grön tillhör de 25% bästa kommunerna. (Källa KOLADA)

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt	78,6	66,7	70,7	68,5	71,2
Flickor	83,7	73,7	85,4	78,4	71,0
Pojkar	74,3	59,1	57,8	59,1	71,4